

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen / mei - juni 2021

Naar buiten

© Gery Bellekens

PINKSTEREN,
NET ALS TOEN

500 JAAR
KATHEDRAAL

DIOCESANE COMMISSIE
PASTORES

DIENST ZORG HEEFT
EEN HART VOOR PASTORES

Relevant - Nummer 03
TWEEMAANDELIJKS
mei - juni 2021

Afgiftekantoor 2099
Antwerpen X - P 914402
www.relevant-bisdomantwerpen.be

> **Op de cover:** De pastorale eenheid Mozes timmert aan 'de weg', letterlijk en figuurlijk. Diaken Gommaar slaat stalen nagels in de muur van de kerk in Wiekevorst, om er straks met ijzerdraad een regenboogvlag aan op te hangen. In de pastorale eenheid wapperen er maar liefst vijftien regenboogvlaggen aan kerken. Een krachtig statement. "We besloten reeds om ze op te hangen na de homofobe moord begin maart in Beveren. Om duidelijk te maken dat Gods liefde voor iedereen is, ongeacht geaardheid of huidkleur", legt coördinator Gerry Bellekens uit. "Het toeval wil dat dat samenvalt met de excuses van onze bisschop na de verklaring van het Vaticaan dat homoseksuele relaties zonde zijn." (Lees meer hierover in Kiosk op blz. 21.) En met een lach voegt Gerry eraan toe: "Die timing is mooi meegenomen. Want we oogsten heel wat media-aandacht." De vlaggen blijven nog een tijdje pamantig wapperen in Heist-op-den-Berg en Putte. Zeker tot 17 mei, de Internationale Dag tegen homo- en transfoobie.

NAAR BUITEN

De lente en de zomer zijn traditioneel topmaanden voor processies. En processies zijn terug 'in'. Na een periode van neergang herleven heel wat processies. In ons dossier onderzoeken we hoe en waarom. Een processie, zo blijkt, is vooral een feest van verbinding, zowel religieus als wereldlijk. Net dat samenkomen is in deze coronatijd moeilijk. Vorig jaar konden heel wat processies niet uitgaan. Ook dit jaar is het koffiedik kijken. Inmiddels leven we al een tijdje met het virus en passen we ons aan. Ook processiecomités of -verenigingen zijn flexibel, al was het maar omdat ze van oudsher met grillige weergoden rekening moeten houden. En wie weet, is er beetje bij beetje al wat meer mogelijk ...

Daarnaast heeft *Relevant* aandacht voor het jubeljaar van onze kathedraal, die bij haar vijfhonderdste verjaardag nieuwe wegen zoekt om gelovigen, andersgelovigen en niet-gelovigen aan te spreken. Ook de pastorale eenheid De Heilige Apostelen wil een Kerk zijn die naar buiten treedt en blijft nieuwe initiatieven en projecten uitdenken.

Verder stellen we in dit nummer de Dienst Zorg voor met een hart voor pastores, evenals de Diocesane Commissie Pastores, een overkoepelend overlegorgaan voor priesters, diakens en pastoraal werkers, en presenteren we de hervorming van de opleiding Pastoraal Handelen. Barbara Mertens troont ons mee op een wonderbaarlijke pelgrimstocht van broederlijkheid. En een van onze jongeren neemt een verfrissende douche voor de ziel.

Tot slot blikken we vooruit naar de pinkstertocht, het slotmoment van het tweede werkjaar van het project 'Handelingen'. Dan worden we allen uitgenodigd om gesterkt door de Geest het Licht uit te dragen naar de uiteinden van de wereld. Om zelf licht te zijn voor anderen, zo broodnodig in deze moeilijke tijd.

Ilse Van Halst

INHOUD

Woord van de bisschop	3
Ga en verkondig	4
Wonderen in <i>Handelingen</i> : Doodzonde	10
Een nieuwe kathedraal	12
Net zoals toen: Pinksteren	13
Een hart voor pastores: de Dienst Zorg	14
Pastores aan zet: Diocesane Commissie Pastores	15
Passie voor erfgoed	16
DPR over onze Kerk na corona	17
In de kijker: Pastorale eenheid Heilige Apostelen	18
Estafette: Madeleine Manderyck	19
De kiosk	20
Lerenslang: Herder voor anderen	22
Doorkijk: Allen broeders	23
Jongerenkatern	24
Was jij erbij?	26
Het voorval: Geestdrift	28

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks.
Verantwoordelijk uitgever is Nathalie Milio,
Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.

Hoofdredactie: Ilse Van Halst
Redactieraad: Jan Caljon, Steven De Schampelaere, Ella Deweerdt,
David Godecharle, Ann Huber, Nathalie Milio, Marc Philips,
Saskia van den Kieboom, Lea Verstricht, Bart Willemen

Redactie: *Relevant*, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen,
03 287 35 83, relevant@bisdomantwerpen.be,
www.relevant-bisdomantwerpen.be.

Abonnementen: Abonnementen *Relevant*, p/a Halewijnlaan 92,
2050 Antwerpen, 03 210 08 37 of 03 202 84 30,
abonnementen.relevant@kerknet.be.

Een jaarabonnement kost 20 euro. Jongeren betalen 10 euro.
Abonnees in het buitenland betalen 40 euro.

Een steunabonnement kost 50 euro.

Voor een los nummer betaal je 5 euro.

Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB
van vzw Bisdom Antwerpen – *Relevant* met duidelijke vermelding
van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

AANDACHT

Wegens de maatregelen om COVID-19 in te dijken, vinden sommige activiteiten die in dit nummer aangekondigd worden mogelijk niet, op een latere datum of in gewijzigde vorm plaats.

EXIT

Wil je naar buiten? Kijk waar het bordje EXIT of UITGANG hangt. Op welke verdieping, op welke afdeling, in welke gang je ook komt, moet duidelijk een bordje UITGANG te zien zijn. Of minstens een groene pijl met een mannetje (of vrouwtje) in loopspas. Merkwaardig. Overall willen en moeten we zien hoe iedereen snel en veilig weer naar buiten kan. Het heeft met de brandveiligheid te maken. Of met het ingewikkelde gangenstelsel van een ziekenhuis of kantoorgebouw. Terecht willen we nergens opgesloten raken. In een dierentuin hangen die bordjes er ook, zij het niet voor dieren. Zij horen in hun kooi of achter hun muurtje te blijven. De bordjes hangen er enkel voor ons, mensen. Er was eens een okapi die dacht dat het bordje naast haar kooi ... Ze zit weer veilig achter de omheining!

De Geest achterna

Wat met de Kerk? Paus Franciscus pleit ervoor – sinds zijn eerste toespraak – dat christenen naar buiten zouden gaan. Dat ze zich niet zouden terugtrekken in het kerkgebouw of in de eredienst, hoe waardevol dat ook zijn. Dat ze zelfs naar de periferie zouden trekken: naar de moeilijke rand van de samenleving of van het menselijke leven.

Binnenkort vieren we Pinksteren. Wat gebeurt er met de apostelen? Plots zien ze het bordje EXIT hangen. Zodra de kracht van de Geest over hen neerdaalt, is hun goesting om binnen te blijven – of hun angst om naar buiten te gaan – over. De Geest drijft hen waar ze moeten staan: midden de stad, tussen een veelheid van mensen uit allerlei talen en culturen. De Geest waait in openlucht, waar mensen elkaar ontmoeten of met

➤ *Op de vooravond van het patroonfeest van de heilige Jozef – meteen ook Vaderdag in de Antwerpse regio – bracht mgr. Johan Bonny een bezoek aan Sint-Jozef Geel van de scholengroep KOGEKA (Katholiek Onderwijs Geel-Kasterlee). Sint-Jozef Geel biedt onderwijs op het vlak van landbouw en tuinbouw, Stem en Voeding en horeca. Er is een centrum voor deeltijds onderwijs en een onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers. Voor de coronapandemie maakte onze bisschop er een goede gewoonte van om maandelijks een school in het bisdom te bezoeken. Sinds de lockdown was dat niet meer mogelijk. In maart nam hij met plezier de draad terug op en liet hij zich in Sint-Jozef Geel uitgebreid inlichten over het onderwijs in de werkhuizen op de school. Gelukkig omdat hij de geur van zijn schapen terug kan opschuiven, zoals paus Franciscus zou zeggen.*

➤ *In een videoboodschap roept onze bisschop Johan Bonny namens de Belgische bisschoppenconferentie samen met viroloog Steven Van Gucht van Sciensano de katholieke gemeenschap*

op om zich te laten vaccineren. Bekijk de clip op www.bisdomentwerpen.be. Ook Orbit vzw draagt een steentje bij om de inzet van religies en levensbeschouwingen tegen COVID-19 te versterken. Zo begeleidt de vereniging in samenwerking met lokale religieuze en levensbeschouwelijke gemeenschappen een project rond covidpreventie en vaccinatiebereidheid in dertien Vlaamse centrumsteden. Meer info op www.orbitvzw.be.

elkaar samenwerken, waar ze voor elkaar een steun en bondgenoot zijn, waar ze samen het beste proberen te maken van de samenleving. Welk dier symboliseert de Heilige Geest in het Nieuwe Testament? Inderdaad: de duif. Helemaal geen huisdier! Een poes of hond kunnen best binnen blijven, een duif niet. Zelfs een huisduif neem je beter niet in huis. Je maakt haar er niet gelukkiger mee. Ze moet zo snel mogelijk weer naar buiten. Ze moet haar vleugels kunnen uitslaan in openlucht. Zoek je een plek in je buurt die ook de Heilige Geest kent? Kijk waar er een duif zit!

Met Pinksteren ronden we het tweede werkjaar af van ons driejarig diocesaan project met *Handelingen van de Apostelen*. Door COVID-19 en de vele maatregelen tegen de verspreiding van het virus hebben we ons project letterlijk binnen moeten houden. Als een duif in een gesloten duiventil. Behalve talrijke digitale verbindingen en enkele kleinschalige initiatieven, zijn weinig activiteiten normaal kunnen doorgaan. Jammer. Met z'n allen kijken we verlangend uit naar het bordje EXIT of UITGANG. Naar de dag dat we elkaar terug gewoon zullen kunnen ontmoeten en aanspreken. Naar de dag dat we onze vleugels opnieuw zullen kunnen uitslaan. Ook en vooral als kerkgemeenschap. Ons tweede werkjaar had als thema 'In naam van Jezus Christus, kom overeind en stap rond' (Hnd 3, 6). Het is de oproep van Petrus tot de verlamde bedelaar, kort na Pinksteren. Zelf heb ik de voorbije maanden – dankzij de tijd die vrijkwam door corona – een boek geschreven over dat verhaal uit *Handelingen*. Het is zowel een lees oefening in *Handelingen* als een denkoefening over de zending en de werking van de Kerk vandaag. Het boek draagt als titel *Overeind komen met Petrus* en zal tegen Pinksteren verschijnen. Het is mijn bijdrage aan het tweede werkjaar met 'Handelingen' en een opstart naar het derde jaar.

Vele talen en culturen

Pinksteren gaat over mensen uit vele talen en culturen die in Jeruzalem het woord van de apostelen horen en verstaan. Het lijkt een miniatuur van de veeltaligheid in onze Antwerpse kerkgemeenschap. Om anderstalige gelovigen te bereiken, minstens bij belangrijke feestdagen of gelegenheden, zal de pers- en communicatiedienst van het bisdom bepaalde teksten voortaan ook in vertaling ter beschikking stellen (bijvoorbeeld in het Engels, Frans of Spaans). Zo is mijn laatste paasbrief in drie talen op Kerknet geplaatst. Het is een mooie EXIT voor onze kerkgemeenschap met Pinksteren: in openlucht zoals de apostelen en in gesprek met christenen uit andere volken en talen. Of zou dat – eindelijk – de aanvang van een 'nieuw normaal' kunnen zijn, na COVID-19? Ik kijk ernaar uit en wens het jullie toe!

+ Johan Bonny

GA EN VERKONDIG

NA EEN PERIODE VAN NEERGANG HERLEVEN DE VOORBIJE JAREN HEEL WAT PROCESSIES.
ALS FOLKLORISTISCH CURIOSUM? ALS FEEST VAN VERBINDING? ALS KANS TOT VERKONDIGING?

› Op Sacramentsdag gaat in Lier de Sacramentsprocessie uit.

© Marcel Schoeters

© Iles Van Halst

© Christel Ravert

© Isaac Van de Leught

› **(links)** Ook buitenlandse gemeenschappen trekken naar buiten om de feesten van hun thuisland te vieren. In oktober 2019 trok de Spaanssprekende gemeenschap door de straten van Hoboken ter ere van El señor de los milagros. **(midden)** In oktober vorig jaar werd de Sint-Gummarusprocessie vervangen door een rondgang in de kerk, niet met dit grote schrijn, wel met het kleine reliekschrijn met de gebeenten van de stadspatroon. Ook dit jaar wordt speciaal omdat de Sint-Gummaruskerk gesloten is wegens restauratie. **(rechts)** Getuigenissen, een lichtviering in de Sint-Pieter- en Pauwelkerk en een fakkeltocht, een gezamenlijke maaltijd en een optreden van de Brusselse christelijke rockband Feel God. Dat was eind november 2019 'Vuur Werkt' in de pastorale eenheid Heilige Apostelen Mol-Balen. "Inhoudelijk streefden we naar een evenwicht tussen rijkdom en verteerbaarheid", duidt norbertijn Vincent Ceulemans, parochievicaris in de pastorale eenheid. "Het initiatief stond open voor iedereen, zonder onze eigen identiteit te verdoezelen. En wie weet, boeide het zoekende mensen en plantte het een zaadje dat goesting geeft in meer."

EEN HOOGDAG VOOR DE KERK EN VOOR HET VOLK

Als kleine uk stapte Jan Verheyen op in niet minder dan drie processies in Lier. Onnodig te zeggen dat volksdevotie hem allang boeit. “Processies zijn historisch geschraagd en gegroeid. De verwevenheid met dorp of stad en parochie is essentieel. Vroeger had nagenoeg elke parochie een eigen processie”, weet pastoor Jan. “De weg die een processie aflegde, was strikt bepaald. Ze mocht onder geen beding buiten de grenzen van de eigen parochiegrond treden.”

Ilse Van Halst

Een processie, zo omschrijft de pastoor, is een opstappen rond een bepaalde figuur – doorgaans de patroonheilige van de parochie of Maria – of vanuit een zuiver religieus gegeven. “Denk aan de Sacramentsprocessie”, duidt hij. “Het is *Ons Heer* die de straat opgaat, en wij gaan graag met hem mee. De processie is het verlengstuk van de liturgie van die dag.”

“De religieuze component is een essentieel ingrediënt om van een processie te kunnen spreken”, beaamt Julie Aerts, adviseur religieus erfgoed bij PARCUM. Dat expertisecentrum voor religieus erfgoed in Vlaanderen en Brussel is een van de initiatiefnemers van het project ‘Op handen gedragen’, dat processiecomités ondersteunt en adviseert om zo de processiecultuur in Vlaanderen voor de toekomst veilig te stellen. “Beweging, ook al is het beperkt, bijvoorbeeld enkel rond of in de kerk, is een ander vast ingrediënt”, somt Julie op. Dat ‘beweging’ inherent is aan een processie, ligt vervat in de term zelf. Processie – *processio* in het Latijn – is afgeleid van het werkwoord *procedere*, wat ‘voortgaan’ betekent.

Als cement

Dat voortgaan gebeurt bovendien niet individueel maar in groep. “Een processie is steeds een gemeenschappelijk gebeuren in een geordende cultische beweging”, aldus Julie. “Daarin onderscheidt het zich van een bedevaart die ook individueel kan zijn.” Pastoor Jan verwijst naar de Kaarsjesprocessie die na de eucharistieviering ter gelegenheid van Maria-Geboorte op 8 september mensen biddend samenbrengt in het Begijnhof van Lier. “Je kunt de rozenkrans in je eentje bidden in de kerk, maar ook samen, al wandelend.” Als zodanig werkt een processie sterk verbindend, meent hij. “In de Sint-Gummarusprocessie stapt heel Lier op rond de figuur van de heilige Gummarus. Hij is het cement van onze stad. Hij brengt iedereen samen, over alle politieke partijen heen, gelovig en ongelovig, uit alle lagen van de bevolking. Dat sociale element speelt vandaag meer dan ooit een rol.”

➤ Het kunstproject ‘Pimp your Dimp’ is een van de manieren waarmee de organisatoren van de Dimpna Ommegang in Geel meer kijklustigen trachten te bereiken. Omwille van de coronapandemie werden de Sint-Dimpna Ommegang en GheelaMania uitgesteld naar 2022.

Ook Jan-Peter Margry, etnoloog en historicus aan de Universiteit van Amsterdam, stipt deze elementen aan in zijn studie *Teedere quaesties: religieuze rituelen in conflict. Confrontaties tussen katholieken en protestanten rond de processiecultuur in 19e-eeuws Nederland* (2000, Hilversum, Verloren). Hij omschrijft een processie als “een religieus ritueel, in plechtige optocht uitgevoerd door gelovigen, al of niet in combinatie met kerkelijke functionarissen en attributen, met als doel versterking van de godsvrucht, boetedoening en/of als een te richten dank- of smeekbede tot God of een heilige”. Margry beroept zich hiervoor op een definitie uit het *Rituale Romanum* uit 1614: “processies of *supplicationes (publicae)* zijn van heel oude tijden ingesteld in de katholieke Kerk om de vroomheid (*pietas*) van de gelovigen op te wekken, de weldaden van God te gedenken, en Hem dank te zeggen of de goddelijke steun in te roepen” en op een passage uit het *Liturgisch woordenboek*: een processie is “de

viering waarbij de plaatselijke Kerk het besloten kerkgebouw verlaat en op straat komt”.

Teloorgang

Heel wat processies gaan terug tot de middeleeuwen en groeiden uit tot feestelijke hoogdagen. Na het Tweede Vaticaans Concilie ging het evenwel stilaan bergafwaarts. Verschillende factoren speelden daarbij een rol en versterkten elkaar. “Met Vaticanum II kwam er een versobering van de liturgie. Bovendien waren tal van priesters geen voorstander van de ‘volkse’ vorm van devotie die een processie is”, meent Jan. “Zo verging het ook de Sint-Gummarusprocessie. Een van mijn voorgangers beperkte deze tot de rondgang van het reliekschrijn van de heilige in de kerk. In 1977 werd de draad gelukkig terug opgenomen.” Met de toenemende secularisatie verloren mensen ook de band met hun parochie en het parochieleven. “Ik hoor mensen zeggen: ‘Op Lier Kermis gaat ook de processie uit’”, vertelt Jan. ▶

“Maar het is net andersom: Sacramentsdag is een hoogdag met een processie en daarom is het Lier Kermis. Mensen vergeten de religieuze oorsprong.” Ook de vergrijzing speelt mee. Zowel figuranten in processies als gelovige toeschouwers worden ouder, zijn minder goed ter been en haken af. Opmerkelijk maar niet minder ingrijpend is de impact van het toenemende verkeer op het processieleven. “Het is vaak een huzarenklus om het parcours vrij te houden”, weet de pastoor uit ondervinding. “Je moet toestemming hebben van de verkeerspolitie, agenten moeten uitrukken om het verkeer om te leiden, de regeling van het openbaar vervoer dient aangepast ...”

Terug van weggeweest

De laatste jaren blazen her en der in Vlaanderen comités en verenigingen ‘hun’ processie nieuw leven in of poetsen ze deze op naar aanleiding van een jubileum. “Men komt terug op de radicale keuze van vroeger ‘weg ermee’”, stelt Julie vast. “Vanuit de huidige trend van interesse voor het verleden en een groeiende aandacht voor het eigen erfgoed, wil men de eigen tradities in ere houden en behoeden voor teloorgang. Hopelijk ruikt corona deze positieve trend niet.”

➤ *Sinds het Jubeljaar van Barmhartigheid trekt het genadebeeld van Maria op de vooravond van 15 augustus terug naar buiten.*

Dat gaat hand in hand met een verlangen naar verbinding. “Het sociale element is een niet te onderschatten factor in het heropleven van processies. Mensen hebben er behoefte aan om samen dingen te doen, met familie en vrienden, met de wijk, met de parochie. Dat verbindende karakter van een processie is vandaag belangrijker dan het oorspronkelijke religieuze karakter”, ervaart Julie. Jan beaamt: “Ook wie niet gelovig is, stapt graag mee op in wat toch een religieus gegeven is, omwille van de traditie en omdat het banden schept. Zo waren de Lierenaren zelf vragende partij om de processie van Sint-Gummarus, hun stadspatroon, terug te laten uitgaan in de stad.”

Hij benadrukt: “Geloof is bovendien geen private aangelegenheid. We mogen getuigen van ons geloof. Het geloof mag best naar buiten treden en aanwezig zijn in de straten van de stad.” Daarom ook trekt het genadebeeld van Maria ter gelegenheid van het feest van Maria-Tenhemelopneming opnieuw naar buiten in Antwerpen en maakt het een korte optocht door de straten rond de kathedraal. “Zo willen we als katholieke gemeenschap duidelijk zichtbaar zijn in de stad”, duidt Bart Paepen, pastoor van de kathedraal.

Tegelijk speelt een verlangen naar zin en verdieping. Mensen voelen zich graag deel van een groter geheel. Het samen opstappen met een doel beantwoordt daaraan. “Tijdens de eucharistieviering voor de processie uitgaat, zit mijn kerk voller dan anders”, weet de pastoor van Lier. “In de straten staan mensen rijen dik om de processie te zien voorbijgaan. Lierenaren nodigen op die dag vrienden en familie uit om de processie te aanschouwen en daarna samen feest te vieren. Het is niet alleen een hoogdag voor de Kerk, maar ook voor de stad en haar bewoners.”

Kansen

Jan ziet hier kansen liggen om van een processie meer te maken dan een curiosum. “Sommigen storen er zich aan, maar je kunt er niet omheen dat processies mensen samenbrengen en banden smeden. Ik droom graag dat ze bij mensen iets meer wakker roepen, een innerlijke snaar raken en een weg naar verdieping openen.” Julie Aerts beaamt: “Het zijn ideale gelegenheden om terug aan te knopen met onze christelijke wortels en om toeschouwers via duiding bij figuren of taferelen uit de stoet iets mee te geven uit de Bijbel. Dat kan via een programmaboekje, een stripverhaal, een app of dergelijke. Wie weet, krijgen ze goesting om op zoek te gaan naar meer ...”

Jan illustreert het met een anekdote. Ter gelegenheid van de erkenning van de relieken van Gummarus door mgr. Bonny in 2015 had hij alle Lierenaren uitgenodigd. “Tijdens de viering noodde ik geïnteresseerden naar voren om de hand op het reliekschrijn van hun stadspatroon te leggen als teken van erkenning. Ik had op zo’n driehonderd man gerekend. Groot was mijn verbazing toen er meer dan duizend mensen opdaagden. Het eerbetoon nam veel meer tijd in beslag dan ingepland. ‘Dit loopt in het honderd. Wat moeten we doen?’, vroeg ik aan onze bisschop. Hij antwoordde eenvoudig: ‘Laat het gebeuren. Dit is een heilig moment voor Lier.’”

Pastoor Jan nodigt ook scholen uit tijdens de noveen in de kerk vooraleer de processie uitgaat. “Dan geef ik tekst en uitleg bij de geschiedenis van de heilige. Ik duid de betekenis van de band van Gummarus die opgelegd wordt tegen breuken, en leg die op aan de leerlingen. Dat Gummarus een gebroken boom terug tot leven brengt, is een oproep aan elk van ons om breuken tussen elkaar te lijmen en vriendschap te sluiten met mensen rondom ons. Zoals hij een bron doet ontspringen om dorstigen te laven, zo dorsten wij naar vriendschap en liefde.” Vandaag openen de jeugdbewegingen van Lier de Sint-Gummarusprocessie, voegt hij er niet zonder trots aan toe. “Netjes in uniform en met respect stappen ze op, om eer te betuigen aan hun stadspatroon. Zelfs de jeugd voelt de diepere betekenis aan.”

Nieuwe wegen

Herstellen sommige comités en lokale gemeenschappen hun processie in haar oude luister, anderen schrikken er niet voor terug om ze een nieuwe invulling te geven om ook vandaag relevant te zijn. Julie somt op: “Ze vormen een processie om tot een gebedstocht, opteren voor een statische formule of werken de processie uit tot een Mariadag met een spektakel. Ze behouden de traditie en vertalen die naar vandaag.”

Ze haalt de Dimpna Ommegang in Geel aan als voorbeeld. “De processie werd nieuw leven ingeblazen door haar te koppelen aan een spektakel GheelaMania over het leven van de heilige Dimpna. De stad schreef bovendien alle nieuwe inwoners aan en nodigde hen uit om mee op te stappen. Zo maakten ze meteen kennis met de traditie van hun nieuwe stek. Bij processies is het wereldlijke steeds verweven met het religieuze.”

Heel anders en nieuw zijn fakkeltochten die vooral jongeren, op zoek naar een eigentijdse invulling van spiritualiteit, vandaag organiseren. Denk aan ‘Light a Candle’ van Inspirelli. “Vorig jaar hielden we in Lier een passietocht met fakkels, bezinnende momenten en liederen. We stapten via kerken en kapellen over de dijk langs de Nete. Een klassieke processie was dat niet, maar het samen opstappen in stilte sprak gezinnen en jongeren sterk aan”, meent Jan Verheyen. “Het is mogelijk een nieuwe invulling van het gegeven ‘processie’ in embryonale fase”, bedenkt Julie. “Dat zullen we pas over enkele decennia kunnen beoordelen. Dat is net het boeiende van immaterieel erfgoed: het evolueert voortdurend en past zich aan de noden en behoeften van de mensen aan.”

› Na de processie en de eucharistieviering wordt de varkenskop verkocht bij opbod. Symbolisch, want om voedselveilige redenen krijgt de koper een kilo geperste kop mee huiswaarts.

ONTDEKKEN, DELEN EN SAMENWERKEN

De Sint-Antoniussprocessie in Edegem is de laatste processie in de zuidrand van Antwerpen. Sinds 1688 gaat ze uit op de ochtend van 17 januari, feestdag van de heilige Antonius, of de eerste zondag nadien. Zelfs dit jaar in volle coronatijd, vierde Edegem Sint-Antoniuss, zij het niet met de traditionele processie en verkoop van een varkenskop en vleeswaren. “We wilden de aandacht voor deze mooie traditie warm houden door het beeld van Sint-Antoniuss op 17 januari een prominente plek te geven in de kerk en gelovigen uit te nodigen tot een offergave. Die bezorgden we aan de lokale voedselbank Gastvrij Edegem. Zo krijgt de zorg voor erfgoed een heel actuele betekenis”, vertelt Hugo Tant, coördinator van Erfgoed Edegem. Pastoor Tom Schellekens blikt verheugd terug: “Ondanks alle restricties werd het een groot succes.”

Tegen teloorgang

De laatste jaren droeg de parochiegemeenschap van Onze-Lieve-Vrouw-Lourdes en Sint-Antoniuss in Edegem de organisatie onder leiding van wijlen pastoor André Goossens, de drijvende kracht achter de processie. Hij zag vrijwilligers afhaken of uitvallen wegens ouderdom. Met zijn eigen pensioen voor de deur klopte hij in 2019 aan bij Erfgoed Edegem om zich over de processie te ontfemen en ze voor teloorgang te behoeden. “We waren meteen bereid om onze schouders hieronder te zetten, ook al was een processie iets nieuws voor ons”, duidt Hugo Tant gedreven. Binnen Erfgoed Edegem werd Dirk Meeussen aangesteld als coördinator. “In 2019 namen we een kijkje om te proeven en te leren. Vorig jaar, net voor corona ons land lamlegde, hebben we de processie voor het eerst mee getrokken.”

Speculaas

Ook voor pastoor Tom Schellekens, die al zo'n tien jaar in Edegem woont, was de processie een nieuw gegeven. “Hoewel ik ei zo na op het parcours woon, zag ik de processie nog nooit. Vorig jaar was de eerste keer”, erkent hij. “Ik stapte mee op om alles met eigen ogen te ontdekken.” Hij bruist van ideeën voor de toekomst. “Het ruimer aanbrengen van de gaven, zoals tijdens de beperkte corona-editie dit jaar, willen we zeker behouden. Misdiens kunnen mee opstappen. Het Sacramentskruis kan meegedragen worden evenals wierookvaten. En waarom geen Sint-Antoniusspeculaas laten maken ...”

Op zoek naar informatie en tips volgden Dirk en Hugo een studiedag over processies, georganiseerd door het project Op Handen Gedragen. “We ontmoetten er Jonas Danckers, bezieler van de Sint-Antoniussprocessie in Wolfsdonk. Hij toonde zich bereid om ons te ondersteunen bij het vernieuwen en uitbouwen van onze processie. Via PARCUM, het expertisecentrum voor religieus erfgoed, legden we contacten met andere Sint-Antoniussprocessies. Zo kunnen we leren van elkaar”, legt Hugo uit. De uitdaging bestaat er niet alleen in deze processie te behoeden voor teloorgang, weet Hugo. “Hoe kunnen we ook het evenwicht behouden tussen de erfgoedwaarde en de religieuze betekenis die de processie ooit had en misschien nog zou moeten hebben of terug kan krijgen?”

Varkenskop

Als patroonheilige van het vee, veeboeren en beenhouwers wordt 'Toontje' vaak afgebeeld met een varken. In de processie dragen de leden van de Sint-Sebastiaansgilde daarom naast het

beeld van de heilige Antonius ook een varkenskop mee. Verder stappen trommelaars van de Accordeonvereniging De Nachtegaal op, leden van de Kring voor Heemkunde met de offergaven en van het Basilicakoor dat de eucharistieviering opluistert. Inwoners van Edegem sluiten aan. Van het oud gemeentehuis gaat het richting dorp om te eindigen in de Sint-Antoniusskerk waar aansluitend eucharistie gevierd wordt.

“De viering is een onderdeel van de processie”, duidt pastoor Tom. “Bij het altaar worden de offergaven zoals vleeswaren en brood uitgesteld. Na de viering worden de traditionele varkenskop en vleeswaren bij opbod verkocht. De opbrengst gaat naar minderbedeelden.” Hugo vult aan: “Dat behoort tot de religieuze betekenis van de processie. De zorg voor mensen in armoede is eigen aan de Kerk. In de komende edities zullen we daarop focussen.” Hij vervolgt: “Vorig jaar leidden we het parcours bewust langs de bakkers in het dorp, omdat daar 's ochtends lange rijen staan. Zo zien heel wat mensen de processie passeren en kan ze haar boodschap uitdragen. Ook al zit de essentie van het geloof niet vervat in de symboliek van de processie, vroeger vertelden de beelden of voorwerpen die meegedragen worden het verhaal voor wie niet kon lezen of schrijven.” Vandaag vormen ze een uitgelezen kans om toeschouwers te informeren over waardevol erfgoed en de achterliggende religieuze betekenis. “We overwegen om in de toekomst een flyer uit te delen om dat te duiden.”

› Pastoor Tom Schellekens zegent de gaven die gelovigen gul offerden aan de heilige Antonius. Nadien overhandigde hij ze aan Gastvrij Edegem. De medewerkers van die lokale voedselbank waren aangenaam verrast met dit 'godsgeschenk'.

En zo wordt vandaag, ondanks de pandemie, al druk gebrainstormd over hoe de processie de komende jaren meer body kan krijgen. Coördinator Dirk besluit: “We willen deze processie terug doen groeien zodat ze een vaste waarde op de kalender blijft. Daarvoor slaan we graag de handen in elkaar met de Heemkundige Kring, de gilde en de pastoor, verenigingen uit Edegem, het onderwijs, vrijwilligers...” (Ilse Van Halst)

EEN ZEESLAG, EEN PAUS EN EEN ROZENKRANS

Op zondag 3 oktober vertrekt de Mariaprocessie met Scheldewijding vanuit de Sint-Pauluskerk in Antwerpen. Dit jaar wordt een speciale editie omdat het op 7 oktober precies 450 jaar geleden is dat de zeeslag van Lepanto werd uitgevochten. Paus Pius V, een dominicaan, nam het initiatief om een christelijke vloot samen te stellen, die in 1571 tegen de Turkse zeemacht in actie kwam. Tijdens de zeeslag bad Pius V de rozenkrans, waaraan hij de overwinning toeschreef. Vanaf dat moment werden in heel Europa broederschappen van de Heilige Rozenkrans gesticht, ook in de Sint-Pauluskerk, onder impuls van de predikheren. Dat broederschap is de organisator van deze jaarlijkse processie, deze keer als feesteditie. (Armand Storck)

➤ Het team van de Sint-Pauluskerk nodigt parochies uit om met hun Mariabeeld deel te nemen aan de deze buitengewone processie. Geïnteresseerde parochies kunnen zich aanmelden via e-mail bij redactiespk@outlook.com.

HANDEN IN ELKAAR SLAAN

Een duizendtal toeschouwers komen elk jaar op de eerste zondag van mei naar de Heilige Quirinusprocessie in Loenhout, dit jaar erkend als Vlaams Immaterieel Erfgoed. Jammer genoeg kon de processie dit jaar, net als vorig jaar, niet uitgaan wegens corona. “Normaal is die dag een heuse feestdag. Mensen vinden het fijn om samen aan iets te bouwen en nadien samen te feesten”, vertelt Frans Van Hasselt, voorzitter van de Quirinusvereniging. “De processie brengt mensen uit alle lagen van de bevolking samen, zonder onderscheid. Met de steun van het lokale verenigingsleven wordt het elk jaar opnieuw een hoogdag van samenwerking en verbondenheid.”

De legende vertelt dat Quirinus, een Romeins gevangenisbewaker, gefascineerd werd door de bekering van een gevangene. Toen Quirinus' dochter ziek werd en wonderbaarlijk genas na contact met deze gevangene, bekeerde Quirinus zich ook. Generaal Aurelius die Rome moest zuiveren van christenen, verplichtte Quirinus om zijn christelijke overtuiging af te zweren. Toen de bewaker dat weigerde, werd zijn tong uitgerukt. Zijn handen en zijn hoofd werden afgehakt. Later werd hij heiligverklaard. In de kapel in Loenhout wordt een relikwie van de heilige Quirinus bewaard. De begankenis met de processie naar de Quirinskapel is meer dan 450 jaar oud volgens de geschiedenisboeken. Aan de bron bij de kapel worden allang geneeskrachtige

eigenschappen toegedicht. “Mensen kwamen water halen of dompelden hun zakdoek in de bron. Er is sprake van wonderbaarlijke genezingen na het wassen van wonden”, vertelt Frans. “Recent werd een deksel met slot op de put gelegd omdat mensen er allerlei rommel in gooiden.” Al snel werd er bij de bron een houten kapel gebouwd, die omstreeks 1630 werd vervangen door een stenen kapel. De link tussen het geneeskrachtige water en de verering van Quirinus die aanroepen wordt voor de genezing van buitenpest, pokken en jicht, been- en voetproblemen, verlamming, steenpuisten, huiduitslag, oorspijn en botschade, is snel gelegd.

Wonderbaarlijk

De traditie van de processie wordt in stand gehouden dankzij de verschillende gilden die Loenhout rijk is, de Quirinusgilde (buksschieten), de Sint-Jorisgilde (kruisboogschieten) en de Sint-Sebastiaansgilde (handboogschieten). Op de 'Caert' of reglementen van elke gilde lezen we: “De gildebroeders zullen op de feestdagen van de eerste zondag van mei en de zondag na Heilige Sacramentsdag hun gildekamer bezoeken en gezamenlijk optrekken naar de kerk om er de offergang te doen en daarna met hun leden en wapens de processie op te luisteren.” Toen pastoor Nuyens in 1994 op pensioen ging, vroeg het toenmalige parochieteam de gilden om de organisatie van de processie op zich te nemen en zo voor teloorgang te behoeden. De hoofdman van de Sint-Jorisgilde nam het initiatief om samen met de andere gilden deze taak op zich te nemen. Andere verenigingen staken spontaan een handje toe.

➤ De Heilige Quirinusprocessie in Loenhout, dit jaar erkend als Vlaams Immaterieel Erfgoed, kon jammer genoeg niet uitgaan wegens corona.

In 2011 bood het Leaderproject van de Europese gemeenschap de mogelijkheid om de processies met subsidies te ondersteunen. Dat was voor drie processies uit de Noorderkempen de ideale gelegenheid om de handen in elkaar te slaan. De Sint-Leonardusprocessie uit Sint-Lenaarts, de Heilig Bloedprocessie uit Hoogstraten en de Heilige Quirinusprocessie uit Loenhout bundelen sindsdien de krachten in de Associatie van de Processies van de Noorderkempen. In samenwerking met de cultuurdiensten van Brecht en Wuustwezel werd een dossier ingediend, waardoor de Associatie financiële steun kreeg voor de restauratie van kledij, vaandels en andere attributen.

Bezorgd

Desondanks kijkt Frans soms bezorgd naar de toekomst. "Loenhout heeft geen eigen priester meer. Elk jaar moeten we op zoek naar een priester om de viering voor te gaan en het Heilig Sacrament te dragen in de processie."

Ook lokale bewoners zijn nauw betrokken bij de processie. "De school vaardigt elk jaar leerlingen af die mee opstappen. De week vooraleer de processie uitgaat, bezoeken ze de kerk waar de vaandels en beelden uit de processie uitgesteld staan", weet Frans. "De Associatie werkte een educatief programma uit om kinderen uit te leggen wat een processie is. En wel twintig verenigingen nemen elk een statie van de heilige Quirinusprocessie voor hun rekening: Ferm, Femma, Okra, Chiro, KLJ, KWB, het koor, Kerkfabriek, scholen, de verschillende gilden, de gemeente en vrijwillige medewerkers." (Jan Caljon)

PARCUM publiceerde zopas een nieuwe inspiratiebrochure over processie-erfgoed. Met tal van tips om op een duurzame manier om te gaan met tradities, voorwerpen en documenten die met een processie verbonden zijn. Info op www.parcum.be.

VIJF HOSTIES EN TWEE KONIJNEN

Konijntjes die hosties verzamelen. Wat op het eerste gezicht een sprookje lijkt, is het verhaal achter de Heggeprocessie in Poederlee, gebaseerd op waargebeurde feiten, die fantasievol ingekleurd werden. De Ommegang van de Hegge met uitgebreide processie prijkt op de lijst van Vlaams Cultureel Erfgoed en omvat een jaarlijkse processie en openluchtmisviering aan de Heggekapel op de tweede zondag na Pinksteren met Heggefeesten. In 2020 was er geen doorgang wegens corona, in de voorbereiding voor de editie 2021 koos men voor een lightversie. Het is afwachten wat mogelijk zal zijn. Ook is er sinds 1992 een vijfjaarlijks totaalspektakel aan de Heggekapel in de tuin van Parochiecentrum Mollenhof tijdens de eerste drie weekends van september en elke 25 jaar de Ommegang van de Hegge op Pinksterzondag die mensen van heinde en ver aantrekt.

Een gestolen ciborie

"De Heggeprocessie en -begankenis in Poederlee is ontstaan in 1412", weet Leo Willems, voormalig voorzitter van vzw Hegge. "Op 18 januari zien wachters een ruiter naar buiten rijden. 's Ochtends rijdt hij terug binnen in Café De Hoorn in Herentals. Op dat moment stelt de pastoor van Poederlee, tevens herder van Wechelderzande, vast dat zijn ciborie met vijf hosties gestolen is en meldt dat aan de schout van Herentals. Die beveelt een huiszoeking in café Den Hoorn, waar de ciborie wordt gevonden." Op het stelen van een ciborie stond indertijd een zware straf. "Tijdens zijn vlucht had de dief de hosties uit de ciborie uitgestrooid in de Hegge, een plaatsje in Poederlee", vervolgt Leo. "En dus trok men in stoet – processie – op weg vanuit Herentals naar de Hegge op zoek naar de hosties. In 1987, bij opzoekingswerk naar het wonder in de Hegge, stootte men op een proces-verbaal dat bevestigt dat de hosties teruggevonden zijn."

En de konijntjes? Leo glimlacht. "In het proces-verbaal stond vermeld: 'in conincs erde'. Dat kan op twee manieren gelezen worden: dat de ciborie teruggevonden werd op de eigendom van de koning of in een konijnenpijp. Daar ligt de oorsprong van de legende." In 1441 werd de eerste Heggekapel gebouwd. Sindsdien worden er geregeld bedevaarten georganiseerd naar de plaats van dit wonder. "In 1912 werd de eerst gedocumenteerde grote ommegang naar de Hegge georganiseerd", weet Leo. "Al snel werd er elke 25 jaar zo'n grootse optocht georganiseerd: in 1937, 1962, 1987 en 2012. Na de ommegang

van 1987 vroeg men zich af wat men zou doen met al het materiaal dat men had verzameld en besloot vzw Hegge om ook om de vijf jaar een totaalspektakel in te richten aan de Heggekapel in samenwerking met tal van verenigingen. Bekleedde de Heggekapel de eerste keer een centrale rol, al snel werd ze een figurant." Ook zuster Fernandine uit Poederlee, zuster van Vorselaar, vond 25 jaar een te lange tijdsspanne en startte in 1921 een formele processie met als thema 'geloof, hoop en liefde'. In 1924 stond de Belofte van het Heilig Hart in de kijker en twee jaar later de tien deugden van Maria.

Bij de voorbereiding van de Ommegang in 2012 beperkte de organisatie zich niet enkel tot Poederlee, maar deed ze een oproep aan verenigingen uit heel Lille. KWB Wechelderzande, Landelijke Gilde van Lille, theatergroep Anoniem uit Gierle bouwden aan een wagen en vormden een groep. Om het verhaal en de betekenis van de Hegge tot bij jongeren te brengen, werd contact gezocht met scholen en goot stripteke naar Jan Lievens het in een strip *Het wonder van de Hegge*. Enkele studenten van de lerarenopleiding werkten een lessenspakket uit.

Een geheim

Omdat het aandeel van de konijntjes beperkt lijkt en ik wat op mijn honger blijf zitten, neemt Leo me mee naar 'zijn Heggekapel'. Hoog boven het tabernakel bespeur ik de vijf hosties, die verwijzen naar de vijf hosties uit de gestolen ciborie. Met de vinger op de mond wenkt Leo me achter het tabernakel, als om een geheim te verklappen. Op de grond zitten twee konijntjes om de vijf hosties te bewaken ... (Jan Caljon)

DOODZONDE

WONDEREN EN TEKENEN IN *HANDELINGEN*

In 'Handelingen' komen we geregeld de omschrijving 'wonderen en tekenen' tegen. Het is een tweespan dat tot de verbeelding spreekt. Het wijst erop dat de getuigen de verbazingwekkende fenomenen die ze meemaakten, beschouwden als tekenen die verwijzen naar God. Het is geenszins onze bedoeling te trachten te verklaren hoe die wonderbaarlijke verschijnselen dan wel konden plaatsvinden. We beperken ons tot de vraag welke rol wonderen spelen in het verhaal van 'Handelingen' en hoe ze het leven beïnvloeden van wie er getuigen van zijn. Een wel heel schrikwekkend wonder is wat Ananias en Saffira overkomt.

Hendrik Hoet

Het verhaal van *Handelingen* is ook het verhaal van Jezus' leerlingen die omwille van hun getuigenis over Jezus het lot van hun Meester ondergaan. Het begint met Petrus en Johannes die in de gevangenis worden gezet, Stefanus die wordt gestenigd, Paulus die achter Jezus' volgelingen gaat, Jacobus die wordt vermoord ... Maar wie zijn de eerste christenen die sterven in dat verhaal? Juist: nog voor de eerste martelaar zijn leven geeft, vallen er al twee doden in de gemeenschap van Jeruzalem, twee hoofdstukken eerder dan het verhaal van Stefanus' steniging!

Een lapje grond

Het gaat om Ananias en Saffira in hoofdstuk 5. Eerst lezen we hoe de christelijke gemeenschap getuigenis aflegt van Jezus' opstanding uit de dood door te delen van hun bezit, zodat niemand onder hen gebrek lijdt (4, 33-35). Als voorbeeld wordt verteld hoe Jozef Barnabas een stuk land verkoopt en de opbrengst daarvan aan de apostelen schenkt om het uit te delen aan wie het nodig heeft. Ook het echtpaar Ananias en Saffira verkopen een stuk land, maar

geven slechts een deel van de opbrengst aan de apostelen voor de steun aan minderbedeelden. We schrikken van het lot dat Ananias en zijn vrouw beschoren is: is hun fout dan zo groot dat ze de doodstraf verdienen? Is Petrus hier niet onchristelijk streng? En waarom sterven Ananias en Saffira? Waarmee hebben ze zich de dood op de hals gehaald? Laten we goed de woorden van Petrus ontleden om te zien wat hij hen juist verwijt.

Uit zijn vragen wordt duidelijk dat de christelijke gemeenschap van niemand eiste dat die gronden zou verkopen om de opbrengst ter beschikking van mensen in armoede te stellen. Er bestaat geen regel die stelt dat leerlingen van Jezus geen gronden zouden mogen bezitten. Ananias kan dus met zijn grond doen wat hij wil: behouden of verkopen. En als hij hem verkoopt, kan hij volledig vrij beschikken over de opbrengst van de verkoop. Een christen is een vrij mens. Wat Petrus het echtpaar verwijt, is dat ze tegen God hebben gelogen, door te beweren dat ze de hele opbrengst van de verkoop wegschenken

terwijl ze een deel achterhouden. Daarmee hebben ze de Heilige Geest belogen.

De tekst geeft geen antwoord op de vraag van Petrus aan Ananias wat hem toch bezielde om zo te handelen (v. 4). Als men om christen te worden geen gelofte van armoede moet afleggen, als er geen regel bestaat die leerlingen voorschrijft hun gronden te verkopen, waarom heeft Ananias dat dan gedaan? Wilde hij niet onderdoen voor Jozef Barnabas? Wilde hij even edelmoedig lijken als die leviet? Het is niet omdat Jozef Barnabas zoveel medelijden heeft met wie honger lijdt en daarom zijn grond verkoopt, dat Ananias hetzelfde moet doen.

Het enige wat van Ananias gevraagd wordt, is te leven in Jezus' geest. Hoe hij dat doet, is zijn verantwoordelijkheid. Eventueel kan hij raad vragen aan zijn broers en zussen van de gemeenschap. Maar afkomen met een deel van de opbrengst en doen alsof het de volledige opbrengst is, dat is liegen. Dat is God bedriegen. Dat is een zonde tegen het vertrouwen dat de grond van de christelijke gemeenschap vormt. Zonder dat vertrouwen kan ze niet bestaan.

Appeltje voor de dorst?

Wilden Ananias en Saffira wat sparen voor hun oude dag? Of voor hun kinderen? Dat hadden ze gerust aan Petrus, een andere apostel of een van de oudsten kunnen laten weten. Dan hadden ze samen naar een oplossing kunnen zoeken. Misschien had Petrus hun kunnen uitleggen dat ze zich niet ongerust hoefden te maken over hun toekomst, dat er later ook iemand voor hen zal zorgen, als ze nu voor hun arme zussen en broers zorgen. En hij had

hen kunnen bemoedigen in hun vertrouwen in God door hen te herinneren aan de verrijzenis, die het teken is dat God zijn kinderen niet in de steek laat, zelfs als geen mens nog zou willen helpen.

Het lijkt erop dat Ananias en zijn vrouw eerder bekommerd zijn om hun eigen leven dan dat ze meevoelen met hun arme broers en zussen. Ze durven niet te vertrouwen op de liefde van God en van hun medegelovigen. Daarom houden ze wat achter. Toch willen ze zich even heilig voordoen als Jozef Barnabas. Ze willen zich in de ogen van de mensen voordoen als personen die alles weggeven. Dat is wat het evangelie omschrijft als “het zuurdeeg van de farizeeën” (Lc 12, 1): de schijn-heiligheid, die geboren wordt uit de vrees om het eigen leven te verliezen (zie Lc 12, 4 vv.). Maar deze zonde tegen de Heilige Geest (Lc 12, 10) is letterlijk een doodzonde: een zonde die naar de dood voert.

Binnenkerkelijk zuurdeeg

De eerste doden in de christelijke gemeenschap vallen niet ten gevolge van een vervolging omwille van hun getuigenis voor Christus, maar ten gevolge van de schijnheiligheid in de Kerk, ten gevolge van het gebrek aan vertrouwen in elkaar. In het eerste deel van *Handelingen*, dat vertelt over de gemeenschap in Jeruzalem (hoofdstukken 1-7), vallen slechts drie doden. Vooraleer de eerste dode te betreuren is omwille van de vervolging, zijn er al eens zoveel gestorven omwille van zonde tegen de Heilige Geest. Het gevaar van het binnenkerkelijke ‘zuurdeeg’ eist veel vroeger en tweemaal zoveel

slachtoffers als de vijand die de Kerk van buitenaf bedreigt (vgl. Lc 12, 4-5).

Het afzonderlijke verhaal van eerst Ananias en daarna Saffira eindigt telkens met de opmerking dat de omstanders of ieder die ervan hoort “door grote vrees worden bevangen” (verzen 5 en 11). Die grote vrees omwille van “de vele wonderen en tekenen die door de apostelen gebeuren” is een thema dat al eerder klonk (Hnd 2, 43). Het gaat om de Bijbelse ‘vreze des Heren’ die beseft dat God niet met zich laat spotten. Wie zijn regels niet in acht neemt, moet de gevolgen dragen. Tegelijk is het een waarschuwing dat God zijn volk beschermt. Het is aan het einde van het verhaal van Ananias en Saffira dat het woord *ekklèsia* voor het eerst opduikt in *Handelingen*. *Ekklèsia* is het volk dat God voor zich verzamelt. De zonde van het echtpaar wordt door Petrus bestempeld als “de Geest des Heren op de proef stellen” (v. 9), zoals Israël in de woestijn God op de proef stelde (Ex 17, 2; Dt 6,16; Ps 95, 8-9). Zoals toen grijpt God ook nu in om de zuiverheid te beschermen van de *ekklèsia* die nog aan het geboren worden is. Vergelijk met de geschiedenis van Achan (Joz 7).

Adam en Eva

Het verhaal van de zonde van Ananias en Saffira vertoont heel wat punten van overeenkomst met het verhaal van de oerzonde van Adam en Eva (Gn 3). Ten eerste kun je beide verhalen zien als verhalen van de oerzonde in een gemeenschap die door God gewild is. Voorts wordt door de zonde van Ananias en Saffira het ‘paradijselijke’ begin van de Kerk dodelijk bedreigd. Zowel in Eden (Gn

3) als in Jeruzalem (Hnd 5) gaat het om een man en vrouw die misbruik maken van hun vrijheid om over de schepping, respectievelijk hun bezit, te beschikken. In beide gevallen liegen mensen, op aanstoken van de slang, respectievelijk de duivel, en onderstreept het verhaal hun onderlinge medeplichtigheid. In beide gevallen kan de zonde bestempeld worden als ongehoorzaamheid (verbondsbreuk), hoogmoed (afgoderij) en leugen (schijnheiligheid). In beide gevallen zaait de zonde dood en uitsluiting (uit de tuin, respectievelijk uit de gemeenschap).

Magische kracht

Een gelijkaardig verhaal is dat van Simon die in Samaria de mensen verbaast met zijn magie (*Handelingen* 8, 9-24). Maar wanneer hij in Filippus zijn meerdere lijkt te moeten erkennen, laat hij zich dopen. Als daarna Petrus en Johannes de Heilige Geest weten te geven door handoplegging, wil Simon van hen die kracht kopen. De reactie van Petrus doet de lezer het ergste vrezen. *Handelingen* vertelt niet of Simons gebed hem heeft gevrijwaard van hetzelfde lot als het echtpaar Ananias en Saffira.

Of het verhaal van Ananias en zijn vrouw echt gebeurd is zoals *Handelingen* het ons vertelt, kunnen we onmogelijk zeggen. Wat in ieder geval historisch mag heten, is dat de gemeenschap van Jezus’ leerlingen al erg vlug geconfronteerd werd met de levensbedreigende zonde die te maken heeft met geld en het delen van bezit. *Handelingen* is niet alleen het verhaal van hoe de Kerk ooit ontstaan is. Het is ook het verhaal van hoe ze steeds opnieuw is. We zijn gewaarschuwd.

EEN NIEUWE KATHEDRAAL

500 JAAR GELEDEN LEGDE KEIZER KAREL DE EERSTE STEEN

© Mark Walker

► *Oud en nieuw zij aan zij. De 'Kruisafneming' van Rubens en de hedendaagse 'Hommage aan Rubens' van Sam Dillemans. Zo wil de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal haar missie waarmaken om een onthallende plek van schoonheid en spiritualiteit te zijn voor elke bezoeker, gelovig, andersgelovig en niet-gelovig.*

Hoeveel kaarsjes mag de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal dit jaar eigenlijk uitblazen? Vijfhonderd of meer? Deze vraag is niet eenduidig te beantwoorden. Over de toekomst van dit wereldvermaarde kerkelijke erfgoed in de gesecculariseerde grootstad Antwerpen bestaat minder twijfel. "Met respect voor de traditie wil de kathedraal gestalte geven aan een levende Kerk", klinkt het eenstemmig uit de monden van directeur Christian Devos en pastoor Bart Paepen.

De missie om gestalte te geven aan een levende Kerk ligt verankerd in een strategisch plan en mag op tijd en stond gevierd worden, zoals dit jaar, meent Bart Paepen, pastoor in de grootste gotische kerk van de Nederlanden. "Vijfhonderd jaar geleden immers – enkele jaren na de afwerking van de noordtoren en bijna 170 jaar na de start van de eerste bouwwerken in 1352 – legde niemand minder dan keizer Karel de eerste steen van de werkzaamheden om het gebouw te vergroten."

"In het jubeljaar 2021 focussen we op de rol van de kathedraal in de gesecculariseerde grootstad Antwerpen", kondigt Bart aan. "De oorsprong van deze focus ligt zowel in Antwerpen als in Rome. Tijdens een gedachteswisseling in juni 2019 over *Secularisatie* van Herman Paul, toen 'het Boek van de Maand', hadden Christian en ik het over het Cortile Dei Gentili (het Voorhof der Heidenen), een overlegorgaan dat de Pauselijke Raad voor Cultuur in 2011 oprichtte op vraag van emeritus paus Benedictus XVI om de dialoog tussen gelovigen en niet-gelovigen te stimuleren, zoals Paulus dat tweeduizend jaar eerder deed op de Aeropag in Athene, toen hij sprak over 'het altaar voor de onbekende

God' (Hnd 17, 23)." En dus boog een prominente denkgroep gelovigen en ongelovigen zich over de voorbereiding van het jubeljaar. Ze wisselden van gedachten over vragen zoals: 'Wat bedoelen we met het woord 'God'? Welke rol kan levensbeschouwing opnemen in het socio-ecologische vraagstuk? Welke verbindinglijnen trekken hedendaagse fenomenen als burn-out en Tomorrowland tussen gelovigen en ongelovigen?'

Geïnspireerd door dat verbindende denkwerk gingen de pastoor en de directeur met andere partners in gesprek omtrent een verfrissende profilering van de kathedraal. "Want het mag duidelijk zijn," beklemtoont Bart, "we willen iets totaal nieuws brengen dat zich tot een ruimer publiek richt dan enkel gelovigen, evenwel zonder deze laatsten hun levensbeschouwelijke thuis te ontnemen." Christian concretiseert:

Marc Philips

"Momenteel onderzoeken we of gidsen op een nieuwe en eigentijdse manier rondleidingen kunnen verzorgen. Geen catechese of opsomming van historische feiten, wel een opstap naar transcendentie met woorden als vertrouwen, hoop, verbinding, nabijheid." "Naast haar eeuwenoude functie als parochiekerk krijgt de kathedraal de kans om een 'subtielere taal' te spreken en zo toch een krachtig getuigenis af te leggen die in onze hedendaagse samenleving begrepen wordt", klinkt het in koor. "Met haar oude en ook hedendaagse kunst wil de kathedraal vandaag een onthallende plek van schoonheid en spiritualiteit zijn voor elke bezoeker, gelovig en niet-gelovig, en een poort naar verdieping en verbinding", aldus de pastoor. "Ook onze ontmoetingsplaats en bistro De Plek, nu gesloten wegens corona, kadert in onze missie om iedereen met warmte en liefde te onthalen", vult de directeur aan.

Tot slot, zoals een brand in 1533 het einde betekende van de pas heropgestarte bouwwerken aan de kathedraal, zo steekt corona vandaag stokken in de wielen van het geplande Cortile Dei Gentili tijdens het hemelvaartweekend. Toch kijken Bart en Christian de toekomst hoopvol tegemoet: "De brand deed de kathedraal niet instorten. Evenmin zal corona de droom van een nieuwe kathedraal in de kiem smoren."

Festiviteiten:

- **vrijdag 14 mei:** webinar in samenwerking met UCSIA over de relevantie van een kathedraal in een seculiere samenleving, gevolgd door een concert (via livestreaming)
- **zaterdag 15 mei:** nachtelijke beleving van de kathedraal
- **zondag 16 mei:** kerkwijdingsfeest (met eucharistie)

Info via www.dekathedraal.be of 03 213 99 51

NET ZOALS TOEN

LICHT VAN BETLEHEM STROOMT SAMEN MET PINKSTEREN

© Frank Bahmüller

› Een detail van het schilderij 'Het Cusanus-kwartet' van Johannes Wickert. Een van de afgebeelde figuren is de lepelsnijder met wie mgr. Johan Bonny een fictief tweegesprek aangaat in zijn boek 'Overeind komen met Petrus'. Het besluit het tweede werkjaar van 'Handelingen' en geeft een aanzet voor het derde werkjaar, zoals hij al verklapte in zijn voorwoord. Meer hierover in het septembemummer van 'Relevant'. Bestellen kan bij Uitgeverij Halewijn, www.halewijn.info. Prijs: 19,95 euro.

Op pinkstermaandag komt het Licht van Betlehem dat vanaf Kerstmis vanuit de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal in Antwerpen verspreid werd over heel ons bisdom tot in jouw huiskamer, terug samen op een locatie per dekenaat in het vicariaat Kempen en op vicariaatsniveau in het vicariaat Antwerpen. "Zo willen we tonen hoeveel mensen het Licht of de Heilige Geest met en in zich dragen", zegt Chris Van Vliet, coördinator van het project 'Handelingen'. "We willen gemeenschap vormen door samen te komen en elk ons Licht mee te brengen. We bidden samen, delen met elkaar, nemen de zorg op voor mensen in armoede. Nu, net zoals toen."

Ilse Van Halst

In het voorbije tweede jaar van het project 'Handelingen' zijn we met z'n allen sinds Kerstmis op weg met het Licht van Betlehem onder het motto 'In de naam van Jezus, gebruik je voeten'. Traditiegetrouw verspreidt Scouts en Gidsen Vlaanderen dat Licht, vertrokken vanuit het Heilig Land, langs vele groepen over de hele wereld. Op 21 december gaven ze het door aan onze bisschop, die het op zijn beurt doorgaf aan de vicariaten, pastorale eenheden en dekenaten in ons bisdom. Zo deinde het Licht steeds verder uit tot in onze huiskamer. Op pinkstermaandag 24 mei sluit ons bisdom het tweede jaar van het driejarige pastoraal project af met een feestelijk moment: het samenstromen van het Licht vanuit huiskamers en geloofskernen op een locatie per dekenaat in vicariaat Kempen en op vicariaatsniveau in vicariaat Antwerpen.

"In de christelijke traditie zijn er heel wat verbanden tussen Kerstmis en Pinksteren", duidt Chris Van Vliet de achtergrond. "Door het Licht in deze periode te verspreiden en terug samen te laten komen op Pinksteren, het feest van de uitstorting van de Heilige Geest, maken we die band nadrukkelijk zichtbaar." Meteen geeft hij een woordje uitleg: "In de advent verwachten we het Licht (Jesaja). De komst van Jezus

Wil je graag mee op weg gaan van thuis uit? Surf naar www.handelingen.be voor input. Onze bisschop zal een zendingsgebed aanreiken. Onder de tegel 'Pinksteren' vind je allerlei materiaal, zoals de werkvorm met vragen bij de Bijbelse steden, een impuls voor de vijftigdagentijd, de Dagelijkse Verbinding van onze bisschop tijdens de vijftigdagentijd vorig jaar over de lezingen uit *Handelingen*, een verwijzing naar *Van naderbij bekeken ...* Binnen de pastorale eenheden worden kaartjes *Licht van Betlehem* met een gebed verspreid.

met Kerstmis is een beslissend moment. Eerder dan het Licht te 'brengen', is Hij het Licht van God in de wereld. Na zijn kruisdood en verrijzenis geeft Jezus zijn leerlingen de opdracht om, met de kracht van de Geest, zijn Evangelie 'naar de uiteinden van de wereld' uit te dragen. Dat krijgt concreet gestalte in het dopen van niet-Joden. Paulus wordt aangesteld als een licht voor de volkeren."

Herbeginnen en verbinden

Chris besluit: "Wat begon met de komst van het kind Jezus met Kerstmis nadat de Heilige Geest over Maria kwam, groeit met Pinksteren uit tot een gemeenschap van mensen. Mensen die bezielde met de Geest verder willen gaan in het spoor van Jezus. Op die manier is de Geest zowel herbeginner als verbinder. Aan ons om het licht van

Jezus en zijn Evangelie door te geven, of eerder: in dit licht te zijn, leven en delen."

Concreet nodigen de dekenaten in het vicariaat Kempen en het vicariaat Antwerpen delegaties uit per pastorale eenheid (in wording) om op pinkstermaandag met een vertegenwoordiging op stap te gaan met het Licht naar een centrale plek en samen te picknicken, waarna ze gezonden worden om van daaruit op weg te gaan. Onderweg kunnen de deelnemers in gesprek gaan aan de hand van richtinggevend vragen bij Bijbelse steden uit de tijd van Paulus of bij de kaart *Kracht* uit het aanbod 'Zoen van God' in het vicariaat Antwerpen. Wegens de coronapandemie zal het slotmoment dus kleinschaliger verlopen. "Maar het vuur en de bezieling van de Geest zullen niet minder voelbaar zijn", maakt Chris zich sterk.

EEN HART VOOR PASTORES

MET DE DIENST ZORG INVESTEERT ONS BISDOM IN PASTORES

© Sybryn Leirs

In september 2014 schoot het Zorgteam in ons bisdom uit de startblokken onder leiding van diaken Leo Dierckx naar het voorbeeld van een gelijkaardige dienst die al geruime tijd met succes operationeel was in het bisdom Brugge. Ondertussen maakte ons bisdom een inhaalbeweging op het vlak van zorg en speelt het interdiocesaan een voortrekkersrol. Zopas werd het bestaande Zorgteam geïntegreerd in een nieuwe diocesane Dienst Zorg. “We stelden vast dat het zorgluik veel ruimer is dan de psychosociale zorg”, legt verantwoordelijke Sybryn Leirs uit.

Ilse Van Halst

De Dienst Zorg vindt zijn oorsprong in 2018 tijdens een brainstorming van alle medewerkers van het Zorgteam over toekomst en doelstelling van het zorgluik in het bisdom Antwerpen. “Volstaat een Zorgteam? Dienen we zorg niet ruimer op te vatten?”, duidt Sybryn Leirs de denkfening die uitmondde in een conceptnota over de visie op zorg. “Ondertussen zetten we al vier jaar begeleidingstrajecten voor pastores op, waarbij ze verplicht in supervisie gaan. Omdat deze trajecten in volledige vertrouwelijkheid verlopen, ervaren ze dat als een vorm van zorg en ondersteuning.”

Geen big brother

Tegelijk bepleit Sybryn een duidelijk onderscheid tussen het zorgzaam medewerkersbeleid (zie *Relevant*-maart) en psychosociale zorg voor medewerkers. “Wanneer een pastor om een of andere reden niet functioneert, moet zijn of haar verantwoordelijke dat kunnen aankaarten – dat is zorgzaam medewerkersbeleid – én tegelijk vanuit zijn bezorgdheid kunnen doorverwijzen naar hulp. Dan is de Dienst Zorg aan zet.”

De Dienst Zorg richt zich tot alle pastores en hun nabije omgeving. Pastores kunnen doorverwezen worden vanuit hun supervisie, door een deken of adjunct die merkt dat er iets schort, en hen, indien gewenst,

in contact kan brengen met de Dienst Zorg, maar ook de omgeving kan een mogelijk probleem signaleren. Tot slot kan een pastor ook zelf aankloppen met een vraag om hulp. “Zoals bij elke vorm van hulpverlening is de drempel hoog”, weet Sybryn als psychotherapeut uit ervaring. “Om die zo laag mogelijk te houden, zocht de Dienst Zorg onderdak in de abdij van Brecht. We hebben een afzonderlijke ingang, zodat niemand ziet wie komt en gaat.”

Het Zorgteam staat in voor een eerste opvang van pastores met psychosociale problemen zoals verslavingsproblemen, burn-out, depressieve klachten. “Ook voor informatie en advies over sociale en juridische aangelegenheden kunnen ze bij ons terecht”, stipt Sybryn aan, die vroeger zelf op een sociale dienst werkzaam was. “Ik denk dan aan financiële problemen, budgetbeheer, het zoeken van oplossingen als thuiszorg moeilijk of niet meer mogelijk is, schuldhulpverlening enzovoort.” Het team kiest er bewust voor om door te verwijzen voor verdere hulpverlening. “We bouwden zelf een netwerk hulpverleners uit, omdat we er veel belang aan hechten dat pastores terecht komen bij hulpverleners die voeling hebben met onze kerkelijke context.”

Naast het supervisieverhaal, het Zorgteam en de zorg voor zieken (die Leo Dierckx blijft opvolgen) wordt conflictbemiddeling een vierde luik dat de Dienst Zorg in de toekomst wil aanbieden. “Dat is nog onontgonnen terrein”, erkent Sybryn. “We overleggen momenteel over kwesties zoals: Moet bij elk conflict de hiërarchische verantwoordelijke onmiddellijk ingeschakeld worden? Kan een neutraal persoon bemiddelen? Welke vormen van bemiddeling zijn mogelijk om te voorkomen dat een conflict escaleert? Kunnen we daarbij een beroep doen op vertrouwenspersonen?”

Tussenkomst

Tot slot benadrukt Sybryn dat zorg bieden niet enkel curatief mag zijn. “Ook preventie is belangrijk”, weet ze. “Vanuit verschillende gremia (supervisoren, Zorgteam ...) worden signalen gegeven aan beleidsmedewerkers, die dan op hun beurt vertaald kunnen worden in een zorgzaam medewerkersbeleid. Zo keurde de bisschopsraad bijvoorbeeld een financiële tussenkomst goed voor pastores die een beroep willen doen op een psycholoog of therapeut voor maximaal vijf gesprekken.”

Dienst Zorg, Sybryn Leirs, Abdij Brecht, Abdijlaan 9, 2960 Brecht, 0495 43 31 82, Zorgteam@bisdomantwerpen.be of Sybryn.leirs@bisdomantwerpen.be

PASTORES AAN ZET

DIOCESANE COMMISSIE PASTORES

Dit najaar komt de Diocesane Commissie Pastores voor het eerst samen. De commissie brengt afgevaardigden uit drie bestaande autonome instanties – de Priesterraad, de Diocesane Commissie voor het Permanent Diaconaat en de Diocesane Commissie voor Pastoraal Werkers – samen in één overkoepelend overlegorgaan en dat vooral vanuit praktische overwegingen. “Zo kunnen we gezamenlijk bespreken wat alle pastorale medewerkers aangaat en elkaar aldus versterken. Tegelijk blijven we aan de individuele groepen toevertrouwen wat elk afzonderlijk aangaat”, duidt mgr. Johan Bonny.

Ilse Van Halst

De pas opgerichte Diocesane Commissie Pastores is het resultaat van een denkproces dat in het najaar van 2019 startte in het vooruitzicht van de verkiezingen voor de nieuwe samenstelling van de Priesterraad, de Diocesane Commissie voor het Permanent Diaconaat en de Diocesane Commissie voor Pastoraal Werkers. Het coronavirus en de lockdown legden alles noodgedwongen stil. In afwachting van een verder overleg verlengde mgr. Bonny de mandaten van de raad en de twee commissies tot eind 2020. Begin dit jaar werden de stemrondes opgestart en verkiezingen gehouden. Wanneer dit nummer in je bus valt, is de nieuwe samenstelling bekend (zie www.bisdomantwerpen.be).

“De drie organen hebben een adviserende bevoegdheid over het beleid in de bisschopsraad van ons bisdom”, legt vicaris-generaal Bruno Aerts uit. “Enkel de priesterraad heeft een juridische onderbouw. Elk bisdom is immers canoniek verplicht tot de samenstelling van een priesterraad, die een aantal canonieke bevoegdheden heeft zoals het opheffen van parochies, het sluiten van kerkgebouwen en andere.” De Commissies voor Diakens en Pastoraal Werkers zijn

lekencommissies en bijgevolg niet verplicht volgens het kerkelijk recht. In ons bisdom zijn ze allebei, elk met hun eigen statuten, reeds lange tijd actief en op een zelfstandige manier geëvolueerd. “Beide zijn drijvende krachten in ons bisdom en in de pastorale eenheden”, benadrukt vicaris-generaal Bruno.

Inclusief

De Priesterraad en de Commissies voor Diakens en Pastoraal Werkers zijn niet de enige plekken waar de pastorale visie van ons bisdom en projecten worden voorbereid. Dat gebeurt ook in andere overlegorganen, waarvan priesters, diakens en pastoraal werkers ook deel uitmaken, zoals de uitgebreide Bisschopsraad, de Diocesane Pastorale Raad en de teams van de vicariaten. “De onderlinge afstemming van al deze overlegorganen is belangrijk” benadrukt mgr. Bonny. “Het diocesaan beleid is inclusief en betreft alle medewerkers. Samenwerking, inspraak, participatie en onderlinge dialoog zijn daarbij essentieel.” Vanuit dat perspectief werd de overkoepelende Diocesane Commissie Pastores opgestart met leden uit de Priesterraad en de commissies Diakens en Pastoraal Werkers.

“Meteen wordt bespaard op het soms hoge ritme aan vergaderingen, worden overlappingen in agenda’s voorkomen en komt aldus meer tijd vrij voor pastoraal”, stipt onze bisschop een andere beweegreden aan. “Minder vergaderen betekent niet dat bekommnissen van bepaalde doelgroepen niet meegenomen worden in het beslissingsproces,” benadrukt Bruno. “Het betekent wel efficiënter samenwerken en meer en beter coördineren, zonder de eigen identiteit en de eigen perspectieven van elke groep uit het oog te verliezen. Tegelijk blijft ook in de eigen groep vergaderen zinvol en nuttig, onder meer als klankbord onder en voor elkaar.”

Corebusiness

Concreet zal de nieuwe Diocesane Commissie Pastores zich buigen over de volledige werking van de pastorale eenheden, de corebusiness van zowel Priesterraad als de commissies voor Diakens en Pastoraal Werkers. In de eigen raad en commissies kan men dan overleggen over de relationele zorg voor de eigen beroepsgroep en het bevorderen van de eigen spiritualiteit.

De overkoepelende Commissie komt twee keer per jaar bijeen, in de lente en in de herfst, en wordt samengesteld uit de leden van het bureau van de Priesterraad en de commissies Diakens en Pastoraal Werkers, voorgezeten door de vicaris-generaal, die bijgestaan wordt door de drie voorzitters van de samenstellende organen. De bisschop en de vicarissen van Antwerpen en Kempen wonen de vergaderingen eveneens bij. Daarnaast blijven de Priesterraad en de commissies Diakens en Pastoraal Werkers autonoom aan de slag en bijgevolg ook afzonderlijk samenkomen, respectievelijk twee, vier en zes keer per jaar.

PASSIE VOOR ERFGOED

VAN MAJEWSKI NAAR INVENTARISATIE VAN KERKEN

© Majewski

Zijn passie voor erfgoed is ontstaan bij zijn naam. “Als leerkracht schrijf je je naam steeds op voor leerlingen”, vertelt Dries Majewski, deeltijds leerkracht godsdienst en begeleider kerkenbeleidsplannen op het vicariaat Kempen. “Telkens krijg ik de vraag vanwaar die naam komt.” Dries besloot het uit te vissen. Zijn zoektocht bracht hem een passie voor erfgoed bij. Van een Postgraduaat Erfgoed en Onderwijs naar kerkgebouwen is een kleine stap.

Jan Caljon

Tien jaar had Dries nodig om te achterhalen wat er met zijn grootvader gebeurde was tijdens de Tweede Wereldoorlog. “Mijn grootvader bleek een Oekraïens oorlogsvluchteling in de Tweede Wereldoorlog. Als staatloze kreeg hij vervolgens de kans om in België in de mijnen te komen werken.” Gepassioneerd verdiepte Dries zich later verder in de lokale oorlogsgeschiedenis. “Op een mooie dag nodigde de oudstrijdersvereniging van Mol me uit om mijn bevindingen te komen vertellen”, legt Dries uit. “Daarop besloot ik een boek te schrijven over de bunkers aan de Kempische kanalen, waarop ik dan weer gevraagd werd om hierover te vertellen. Om dat degelijk te doen, volgde ik een gidsopleiding.” In zijn boeken *Vergeten monolieten – Henri Lavigne* (over bunkers) en *Jong en schoon, gij Kempenzoon* (in samenwerking met Bram Dierckx, over de gesneuvelden van mei 1940 in de regio Zuiderkempen) verdiepte hij zich in de lokale geschiedenis van mei 1940 en de nasleep en menselijke gevolgen ervan, “waardoor je een expert wordt in jouw onderzoeksveld.”

Na een opleiding over erfgoed is de stap naar kerkgebouwen snel gezet. Bovendien gidst hij ook in de abdij in Mol-Postel, een combinatie van zijn opleiding en zijn

passie. “Merkwaardig genoeg kijkt de erfgoedsector vooral naar de erfgoedwaarde van een gebouw”, aldus Dries, “terwijl het vaak nog steeds gebedshuizen zijn.” Daarom hecht Dries veel belang aan inventarisatie van kerkgebouwen. Doorgaans neemt de kerkraad het initiatief tot inventarisatie. “Het is wellicht correcter te stellen dat de kerkraad zijn inventaris wil actualiseren,” zet Dries de puntjes op de i, “aangezien er vaak al een papieren inventaris bestaat.”

Sint-Ursula

“Een eerste stap op weg naar inventarisatie is het op zoek gaan naar personen die mee vorm gegeven hebben aan het kerkgebouw, aan de parochie en zelfs de gemeente. Eerst bekijk je wat er voorhanden is om dan na te gaan wat je daarmee kunt doen.” Dries geeft een voorbeeld uit zijn ervaring als godsdienstleerkracht: “Een rondgang in de schoolkapel toert vaak een verwonderde uitdrukking op het gelaat van de leerlingen van het Sint-Ursula-instituut: “Ha, Sint-Ursula heeft echt bestaan. En er staat een beeld van haar in onze kapel.”

In de praktijk kun je als kerkraad best contact opnemen met de lokale erfgoedcel of de provincie, luidt het advies van Dries.

Zij ondernemen de nodige stappen om een stuurgroep op te richten. Een vertegenwoordiger van de provincie of lokale erfgoedcel zal de stuurgroep aansturen, waarin verder ook vertegenwoordigers zetelen van het museum- en expertisecentrum voor religieuze cultuur PARCUM en van het bisdom. De stuurgroep komt samen bij het begin en op het einde van het traject. Indien onderweg vragen rijzen, worden de leden ad hoc samengeroepen.

Interesse wekken

Een actualisering van een inventaris duurt gemiddeld een jaar en is een vrij tijdsintensieve bezigheid. Erfgoeddienst k.ERF (Kempisch erfgoed) wierf iemand aan om die inventarissen op te volgen en het proces mee te begeleiden. Bij echte topstukken en complexe vragen wordt de Commissie Kerkelijk Erfgoed van het bisdom Antwerpen geconsulteerd. Dat beleidsondersteunend orgaan werkt een diocesane visie uit. Aanspreekpunt is Yordi Sollie.

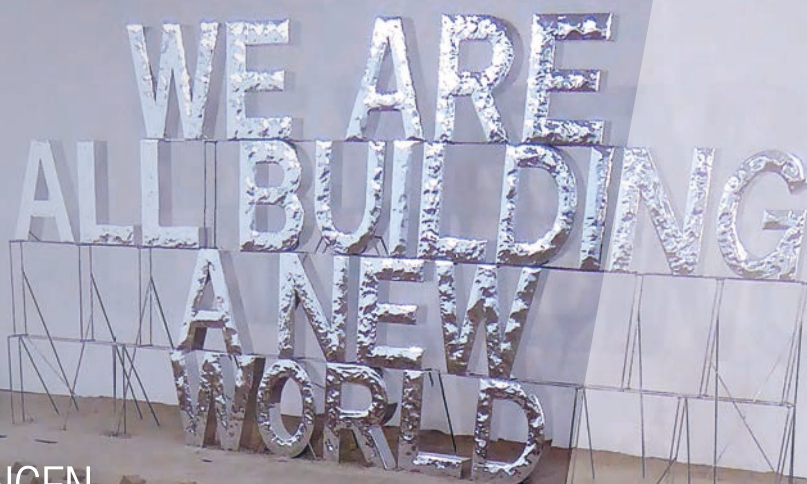
Een inventarisatie is niet enkel belangrijk bij diefstal of brand, maar ook in het kader van herbesteding of nevenbesteding van een kerk. Soms komt er bij inventarisatie waardevol lokaal erfgoed boven water. Dat is een ideale kans om de interesse van parochianen hiervoor te wekken.

Veilige haven

Dries eindigt zijn pleidooi voor de bescherming van erfgoed als gelovige: “Als godsdienstleerkracht sta je geregeld in de wind en moet je je geloof verdedigen tegenover jongeren. Het is fijn om daarnaast in je andere deeltijdse job de batterijen te kunnen opladen in een veilige haven op geloofsvlak.”

ONZE KERK NA CORONA

DPR BUIGT ZICH OVER UITDAGINGEN

© Christa Damen

➤ *Hoe beïnvloeden vooruitgang, verandering en onverwachte gebeurtenissen onze dromen en kijk op de wereld en de toekomst? Op het Kunstenfestival van Watou in 2017 daagde kunstenaar Sandy Smith elke toeschouwer uit. De opdracht blijft actueel.*

Na een jaar in 'lockdown' nam de Diocesane Pastorale Raad op 27 februari de draad terug op in een digitale samenkomst. Na een toelichting door mgr. Johan Bonny over de aanpak in ons bisdom tijdens het voorbije jaar gingen we kort met elkaar in gesprek over onze eigen corona-ervaringen, om ons uitgebreid te laten uitdagen over de toekomst van onze Kerk na corona.

Christa Damen

Paul Delva, directeur van het Interdiocesaan Centrum in de Guimardstraat in Brussel, reflecteerde vanuit zijn ervaringen in de Nederlandstalige pastoraal in Brussel over hoe de Kerk haar weg zoekt in deze coronatijd en welke uitdagingen zich aandienen nadien. Op het vlak van liturgie beklemtoonde hij de nood aan het verzamelen van contactgegevens van de parochianen, aan een divers aanbod (voor elk wat wils) en aan een nabije, lokale gemeenschap (Zullen mensen afhaken of terugkomen?). Inzake diaconie verwees hij naar een uitspraak van paus Franciscus in een kranteninterview: "Onze schat ligt in kleine dingen. Gebaren van tederheid, genegenheid en medeleven zijn minimaal en hebben de neiging om verloren te gaan in de anonimiteit van het dagelijkse leven, maar zijn desalniettemin beslissend en belangrijk. Denk aan een warme maaltijd, een streling, een knuffel, een telefoontje ... Het zijn de details van het dagelijkse leven die het leven zinvol maken en die de gemeenschap en communicatie tussen ons tot stand brengen." Ook op dat vlak dwingt corona ons om andere manieren te zoeken, aldus Paul Delva.

Wat verkondiging betreft pleitte hij voor een Kerk die haar stem klaar en duidelijk laat horen. "Na corona moeten we een ander verhaal schrijven, met dezelfde inkt", zei hij. "Er zullen nieuwe krijtlijnen zijn. We zullen

meer naar de kern moeten gaan. Laten we nu al aan de slag gaan met de oproep van paus Franciscus in het achterhoofd: "Verkwist deze moeilijke dagen niet!"

Vervolgens gingen de leden online in gespreksgroepen op zoek naar de eigenheid van onze diocesane kerkgemeenschap na corona. Wegens de coronamaatregelen vallen fysieke vieringen en gebedsbijeenkomsten weg en dat weegt op parochies en gelovigen, weerklinkt algemeen. Gelukkig maken digitale tools virtuele ontmoetingen en aldus een vorm van verbondenheid mogelijk. "Vermits de hele wereld digitaal gaat," ervaart Lan van de katholieke Indonesische gemeenschap in ons bisdom, "kun je via streaming over grenzen heen eucharistievieringen, gebeden, bezinningen enzovoort volgen, ook vanuit Indonesië." Georges vult aan: "Het zou goed zijn om ook na corona een divers digitaal aanbod te blijven realiseren voor gelovigen die niet in de mogelijkheid zijn om naar de kerk te gaan of voor wie op zoek zijn naar geestelijke verdieping."

"Tal van parochies trachten contact te behouden met de leden van hun gemeenschap, onder meer telefonisch. De telefonische reservatie voor vieringen biedt een uitgelezen kans om een gesprek aan te knopen", stelt Jonathan vast. "Dat is een goede zaak. Tegelijk waken parochies er best over zich niet

uitsluitend te richten op wie ze al kennen en erover te waken open gemeenschappen te blijven, waar iedereen zich welkom weet, ook wie zijn weg naar de Kerk moeilijk of niet vindt."

Charline merkt dan weer op dat de pandemie de ogen opnieuw op de nabije omgeving richt. "Tevoren hadden sommige gelovigen weinig of geen contact met de eigen parochie en reden ze soms tientallen kilometers ver voor een viering of dienst die beantwoordt aan hun noden. Opdat zoveel mogelijk gelovigen zich in een kerk van hun pastorale eenheid zouden thuis voelen, moeten we nadenken over een zo divers mogelijk aanbod aan liturgische vieringen."

In ons bisdom worden op tal van plekken waardevolle initiatieven aangeboden zowel op het vlak van liturgie als op vlak van diaconie, alleen weten betrokkenen het vaak niet van elkaar. Daarom doet Liliane een oproep om via de vicariaten een manier te vinden om die te bundelen en te delen. "Op die wijze kunnen we leren van elkaar en groeit er binnen onze Kerk meer solidariteit. We zullen elkaar in de toekomst binnen de Kerk, nog méér dan voorheen, moeten ontmoeten, bemoedigen en steunen. Verbondenheid in verscheidenheid binnen de Kerk zou mooi zijn als christelijke getuigenis in deze onsamenhangende maatschappij."

© PE De Heilige Apostelen

IN DE KIJKER

TWAALF PAROCHIES, TWAALF APOSTELN, EEN GEHEEL

Tien jaar geleden startte het pilootproject om de parochiefederaties van Balen en Mol samen te voegen. “Het volgehouden inzetten op éénheid zorgde de afgelopen jaren niet voor een groei náár een pastorale eenheid, maar ván een pastorale eenheid”, verduidelijkt Norbert Wauters, deken van het dekenaat Zuiderkempen en bruggebouwer in de pastorale eenheid De Heilige Apostelen. De parochiefederaties kozen die naam in 2015 vanwege de apostelen Andreas, Petrus en Paulus die patroonheiligen zijn van de twee centrumkerken.

Steven De Schamphelaere

“In onze regio ontkiemden de afgelopen decennia tal van mooie pastorale initiatieven, geïnspireerd en uitgewerkt door mensen die ook nu nog nauw betrokken zijn. Dat is een dankbaar startpunt. Het kwam, en komt er nog steeds op aan om die initiatieven te kaderen in het geheel van de pastorale eenheid. Dat is van bij de start onze krachtlijn geworden: inzetten op het geheel”, blikt Norbert terug. “Het lukt om die visie voor ogen te houden dankzij de jonge dynamische pastoresploeg, een gedreven team met vaak een vernieuwende blik.” Maar tijden veranderen en de situatie van onze Kerk wijzigt snel. “We blijven vooruitkijken”, vult Norbert aan, “en we beseffen dat onze werking hanteerbaar moet blijven. Naar de toekomst moeten we durven te saneren waar nodig.”

Eigen huisstijl

Toch is het geen verhaal van afbouw, wel integendeel, maakt Norbert zich sterk. “Zo zetten we volop in op verzorgde liturgie en zijn we niet bang om te experimenteren met bijvoorbeeld het aanbieden van vespers, Taizévieringen of zoals nu, in coronatijd, het streamen van onze vieringen.” Sandra Cools, pastoraal assistent, legde zich al vroeg toe op de digitale aanwezigheid van de pastorale eenheid en verdedigde het belang van een eenge-maakte website, sociale media en een

eigen huisstijl die de eenheid weerspiegelt. “Zeker in deze bizarre tijd is die aanwezigheid een troef gebleken om verbonden te blijven,” vertelt ze, “al was het maar met de kalender- en reservatiepagina’s voor de verschillende eucharistievieringen, of online-inschrijvingsformulieren voor catechese.” Sandra ziet haar digitale werk dan ook uitgroeien tot een heel concreet en dankbaar pastoraal werk. Ze vervolgt: “De digitale wereld is behoorlijk complex en wijzigt voortdurend. Het digitaal opnemen en beschikbaar maken van onze vieringen bijvoorbeeld blijft een leerproces. Alles kan altijd iets beter. En het is belangrijk om het kostenplaatje in het oog te houden. Voorlopig slagen we erin om onze kosten erg laag te houden.”

Het team blijft verder zoeken naar nieuwe initiatieven en projecten. Zo gaf het aan het diocesane project ‘Licht van Betlehem’ een bijzondere invulling. Een plaatselijke kunstenares engageerde zich en boetseerde tientallen olielampjes in de vorm van een vredesduif, om daarin het Licht van Betlehem uit te dragen. “We maakten een lijst met alle mogelijke initiatieven die op een of andere manier streven naar meer menswaardigheid, vrede of behoud van onze schepping. We kwamen aan een veertigtal namen per gemeente. Naar hen dragen we nu het Licht van Betlehem uit”,

vertelt Griet Van Coillie, verantwoordelijke diaconie en solidariteit. “Zo brachten we het Licht naar het woon-zorgcentrum Hemelrijk dat zwaar getroffen werd door corona. Het broze licht van onze olielamp bracht bij hen zichtbaar warmte, troost en verbinding. Het is een eenvoudig gebaar, met een grote impact.”

K'zen er

Het initiatief Space for Grace, dat ruimte maakt voor vernieuwende projecten van geloofsgemeenschappen, selecteerde eind vorig jaar het Xenner-project van de werkgroep diaconie en beloofde het met een wezenlijke subsidie. “We willen een Kerk zijn die naar buiten treedt”, legt Griet uit. “Initiatieven zoals de Babbelbus trokken onze aandacht: op een flexibele manier aanwezig zijn onder mensen en hen uitnodigen voor een warme babbel en een kop koffie. Vanuit dat idee groeide Xenner, Kempisch voor ‘Ik ben er’, de naam van God. Het is onze droom, en nu dus ook ons project, om met een eigen caravan maandelijks te verschijnen op vaste locaties in onze pastorale eenheid en zo een ontmoetingsplek aan te reiken.”

Verbinden, verkondigen, vooruitzien, teamwerken en netwerken ... Zo wordt in Mol en Balen het werk van de heilige apostelen voortgezet.

ESTAFETTE

EEN VRIJWILLIGER UIT
DE KERK AAN HET WOORD

Madeleine Manderyck, voorzitter
van het Belgisch comité *Corpus Vitrearum*,
is gepassioneerd door glas.

“ We treffen Madeleine Manderyck (68) in de Sint-Pauluskerk in Antwerpen. Ze is er sinds 2006 lid van de kerkraad. Ze neemt dat engagement op als betrokken burger en ze doet dat als een wederdienst na een fantastische job. Ze is ook lid van de Raad van Bestuur van de muziekkapel van Sint-Paulus – “Ik speelde nog viool in het orkest in de jaren 70” – en lid van de Raad van Bestuur van AMUZ, het internationale muziekcentrum in de voormalige Sint-Augustinuskerk, als een van de externe deskundigen. Gepassioneerd door wat ze doet, wacht ze geen vragen af, maar valt ze meteen met de deur in huis.

Tussen wal en schip

Zowat haar hele carrière werkte Madeleine voor wat nu het Agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse Overheid heet. Ze was er verantwoordelijk voor de interieurzaken van monumenten. En dat waren vooral kerken. Een speciale aandacht ging naar glasramen. Die vielen altijd tussen wal en schip. Hoorden ze bij architectuur of bij interieurzaken? Nochtans waren de Lage Landen in de vijftiende en zestiende eeuw hét artistieke centrum voor het ontwerp en de realisatie van kunstglasramen, met een enorme export over de hele wereld. In de negentiende eeuw kende het glas-in-lood een heropflakking met de neostijlen en glazeniersateliers in Gent en Brussel als belangrijkste centra. In de twintigste eeuw kennen we glaskunstenaars als Eugeen Yoors, wiens werk onder meer te bezichtigen is in de Sint-Walburgiskerk in Antwerpen, en Michel Martens wiens laatste monumentale werk (1983) te bewonderen is in de

Sint-Antoniuserk van Edegem. Vanaf de jaren 70 evolueerde het restauratievak aanzienlijk en kwam de nadruk te liggen op conservatie, het behoud van zoveel mogelijk authentiek materiaal.

Als een museum

Vanuit deze passie kwam Madeleine na haar pensionering terecht in de kerkraad van Sint-Paulus. Ze kende deze kerk goed vanuit haar job en neemt er nu de zorg op voor het beheer van het monument en het kunstpatrimonium. “Deze kerk heeft een patrimonium een museum waardig,” zegt ze, “maar het bevindt zich in een gebouw dat veel moeilijker te beheren valt dan een museum.”

Via haar professionele betrokkenheid bij de restauratie van glasramen in monumenten werd ze ‘glasramen-specialiste’. Ze is nu voorzitter van het Belgisch comité ‘Corpus Vitrearum’, een wereldwijd kunsthistorisch inventarisatieproject voor historische glasramen dat ontstaan is na de Tweede Wereldoorlog (www.corpusvitrearum.org).

“In 1939 al werden maatregelen genomen ter bescherming van het kunstbezit tegen oorlogsdreiging”, weet ze. “Onder andere kerkbesturen werden toen verplicht hun kunstwerken te beschermen. Op de lijst van te beschermen werken stonden ook de historische glasramen, waarvan de waardevolste dienden uitgenomen te worden en in veiligheid gebracht. Dat was de redding voor de zowat driehonderd historische glasramen die ons land vandaag rijk is. Dat is zeer weinig voor een regio die eens hét referentiepunt was voor de glasramenkunst.

Dankzij die demontage konden de glasramen vaak voor het eerst goed gefotografeerd en gedocumenteerd worden. Zo ontstond het ‘Corpus Vitrearum’. Het waakt erover dat er informatie beschikbaar komt, uitwisseling wordt georganiseerd en kennis wordt overgedragen over dit ‘te vaak vergeten’ onderdeel van de kunst.”

Een tip

Een van de mooiste historische glasramenensembles is te vinden in de Sint-Catharinakerk in Hoogstraten, tipt Madeleine. “Die kerk, die op het einde van de oorlog volledig was verwoest, zou eerst als oorlogsmemoriaal in ruïne blijven liggen. Omwille van de glasramen die veilig waren opgeborgen, werd ze wederopgebouwd. *De Zeven Sacramenten* in het hoogkoor zijn parels van zestiende-eeuwse glasschilderkunst en kunnen nu gelukkig in situ bewonderd worden.” Ook de Sint-Gummaruskerk in Lier, een van de mooiste middeleeuwse kerkinterieurs van Vlaanderen, bewaart een schat aan historische glasramen uit de vijftiende eeuw, zoals de *Kroning van Maria*, en de *Koninklijke Glasramen* in het koor uit de zestiende eeuw. Maar ook moderner werk van Michel Martens tref je er.

Op weg naar buiten laat Madeleine me nog fragmenten zien van een glasraam uit 1633 dat ooit de Sint-Pauluskerk sierde, maar door de ontploffing van een poederfabriek in 1889 verbrijzeld werd. Glasramen: het is een verhaal van breekbare schoonheid.

”
Lea Verstricht

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

SAMENVOEGING VAN PAROCHIES

Bij bisschoppelijk decreet van 27 januari 2021 werden de parochies Geel, Sint-Franciscus van Assisi, *Elsum*; Geel, Sint-Gerebernus, *Het Punt*, en Geel, Onze-Lieve-Vrouw-Bezoeking, *Larum*, samengevoegd, zoals bepaald in canon 515 § 2 C.I.C., met ingang op de datum waarop het ministerieel besluit tot samenvoeging van de betrokken kerkfabrieken in werking treedt. De nieuwe parochie krijgt de benaming 'Sint-Franciscus van Assisi'.

Bij bisschoppelijk decreet van 27 januari 2021 werden de parochies Turnhout, Sint-Pieter, en Turnhout, Heilig Hart, samengevoegd, zoals bepaald in canon 515 § 2 C.I.C., met ingang op de datum waarop het ministerieel besluit tot samenvoeging van de betrokken kerkfabrieken in werking treedt. De nieuwe parochie krijgt de benaming 'Sint-Pieter'.

EIGEN DIENSTEN

Wim **De Breuker** nam per 14 april 2021 ontslag binnen het diocesaan econoomaat. De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerker van harte te danken.

Nathalie **Milio** werd per 1 maart 2021 aangeworven als woordvoerder en als verantwoordelijke voor de interne en externe communicatie van het bisdom Antwerpen, ressorterend onder het vicariaat Diocesane Diensten, voor een periode van zes jaar.

BENOEMINGEN

Kanunnik Bruno **Aerts**, norbertijn van Postel, vicaris-generaal van ons bisdom, werd per 1 september 2020 benoemd tot pastoor in de parochie Antwerpen, Sint-Joris. Hij behoudt zijn overige functies.

Lieve **Gommers** werd per 1 december 2020 benoemd tot stafmedewerkster van de nieuw opgerichte Diocesane Dienst voor Digitale Evangelisatie, ressorterend onder het vicariaat Diocesane Diensten, voor een periode van zes jaar. Ze behoudt haar overige functies.

Lieven **Snyers**, priester van ons bisdom, werd per 1 december 2020 herbenoemd tot deken van het dekenaat Kempen-Oost en tot lid van het vicariaatsteam van het vicariaat Kempen, voor een periode van zes jaar. Hij behoudt zijn overige functies.

Ronald **Sledsens**, priester van ons bisdom, deken van de dekenaten in het vicariaat Antwerpen, werd per 1 januari 2021 benoemd tot administrator in de parochie Antwerpen, Sint-Anna-ten-Drieën, *Linkeroever*. Hij behoudt zijn overige functies.

STOPZETTINGEN

Hubertus **Bert Simons**, pastoraal werker van ons bisdom, ging per 13 maart 2021 met pensioen. Hij nam ontslag als pastoraal rusthuiswerker in Essen, Wzc Sint-Michaël, in de pastorale eenheid Onze-Lieve-Vrouw, en in Kapellen, Wzc Zonnewende, in de pastorale eenheid Heiligen Jacobus & Antonius.

Margareta **Griet Van Coillie**, pastoraal werkster van ons bisdom, werd per 1 september 2020 benoemd tot verantwoordelijke voor de diaconie en de solidariteit in de pastorale eenheid De Heilige Apostelen (Balen, Mol), voor een periode van zes jaar. Ze behoudt haar overige functies.

Benoit **Webana**, minderbroederkapucijn, werd per 1 februari 2021 benoemd tot parochievicaris voor de parochies in de federatie Antwerpen-Noord, voor een periode van zes jaar.

Norbert **Wauters**, priester van ons bisdom, werd per 1 september 2020 herbenoemd tot deken van het dekenaat Zuiderkempen en tot lid van het vicariaatsteam van het vicariaat Kempen, voor een periode van zes jaar. Hij behoudt zijn overige functies.

Jan **Wouters**, pastoraal werker van ons bisdom, voorheen parochieassistent in de federatie Antwerpen-Noord, werd per 1 januari 2021 benoemd tot medewerker diaconie in het dekenaat Antwerpen-Centrum, voor een periode van zes jaar.

Jef **Van Winckel**, pastoraal werker van ons bisdom, ging per 1 april 2021 met pensioen. Hij nam ontslag als pastoraal rusthuiswerker voor de instellingen binnen de koepel van het Zorgbedrijf Antwerpen.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

› De meibedevoarten zijn in ons bisdom inmiddels een traditie geworden. Wegens de coronapandemie zullen ze dit jaar opnieuw niet fysiek kunnen doorgaan. Toch nodigt mgr. Bonny iedereen uit om zijn zorgen toe te vertrouwen aan Maria, haar te danken of gewoonweg even bij haar te vertoeven in een digitale mariale bedevaart. Op 18 mei om 14 uur kun je van thuis uit samen met vele anderen vanop een veilige afstand pelgrimeren naar Maria. Dan zal onze bisschop voorgaan in een feestelijke meibedevoartviering in de parochie van de Heilige Drieuldigheid in Meersel-Dreef in de pastorale eenheid Sint-Franciscus. Je kunt meevieren in de Kempen op RTV en in de rest van het bisdom via het YouTubekanaal van ons bisdom. Nadien kun je de viering ook herbekijken. Meer info via www.bisdomentwerpen.be, vicariaat.kempen@bisdomentwerpen.be of 03 500 00 18.

OVERLIJDEN

Frans **Beckers**, priester van ons bisdom, overleed in Antwerpen op 11 februari 2021. Hij was onder meer actief als onderpastoor in Deurne, Heilig Hart; Rijkvorsel, Sint-Willibrordus; Balen, Sint-Andries, en nadien als pastoraal ziekenhuiswerker in het voormalig ziekenhuis Ekeren, AZ KLINA, campus Sint-Lucas. Hij werd geboren op 9 juli 1930 in Schoten en priester gewijd in Antwerpen op 7 juli 1963.

Marc **Cuypers**, priester van ons bisdom, overleed in Boom op 26 februari 2021. Hij was onder meer actief als onderpastoor in de parochie Deurne, Sint-Rumoldus, en in de voormalige parochie Antwerpen, Onze-Lieve-Vrouw ter Schelde. Nadien werd hij benoemd tot onderpastoor en vervolgens pastoor in Deurne, Heilig Hart. Hij werd geboren op 7 juli 1932 in Boom en priester gewijd in Mechelen op 31 augustus 1958.

Joannes-Baptist **John Henderieckx**, priester van ons bisdom, overleed in Sint-Truiden op 6 januari 2021. Hij was onder meer actief als parochievicaris in de voormalige parochie Borgerhout, Sint-Jan Evangelist; Boechout, Sint-Bavo; Wommelgem, HH. Petrus en Paulus, en vervolgens als pastoor in Heist-op-den-Berg, Heilig Hart. Hij werd geboren op 9 juli 1933 in Deurne en priester gewijd in Mechelen op 9 mei 1960.

Laurent **Van de Leur**, norbertijn van Postel, overleed in Arendonk op 25 januari 2021. Hij was onder meer actief als onderpastoor in Balen, Sint-Andries; Zoersel, Sint-Antonius Abt, *Sint-Antonius*, als pastoor in Ravels, Sint-Jan Baptist, *De Straat*; Schelle, Heilige Familie, *Laar*, en nadien als pastoraal ziekenhuiswerker in Zoersel, Psychiatrisch Ziekenhuis Bethanië, en medewerkend priester in Zoersel, ZNA campus Joostens. Hij werd geboren op 29 augustus 1926 in Oudenbosch (Nederland) en priester gewijd in Mol op 25 juli 1954.

MGR. BONNY: "IK WIL MIJ VERONTSCHULDIGEN"

Priesters mogen verbintenissen tussen personen van hetzelfde geslacht niet zegenen, stelde de Congregatie voor de Geloofsleer op 16 maart in een responsum, een antwoord op een vraag over de kwestie. In een scherp opiniestuk in de krant *De Standaard* van 17 maart nam mgr. Johan Bonny afstand hiervan. Hij leest de tekenen des tijds, waartoe paus Franciscus haaldelijk oproept, en gaat er mee aan de slag.

"Het voortliggende responsum mist de pastorale zorg, de wetenschappelijke onderbouw, de theologische nuance en de ethische zorgvuldigheid die aanwezig waren onder de synodevaders die toen (n.v.d.r. na de tweede bisschoppensynode over het gezin in 2015) de eindconclusies hebben goedgekeurd", schrijft onze bisschop, die zich in een adem nadrukkelijk verontschuldigt. "Ik voel plaatsvervangende schaamte voor mijn Kerk (...). En ik voel vooral intellectueel en moreel onbegrip. Ik wil mij verontschuldigen tegenover allen voor wie dit responsum pijnlijk en onbegrijpelijk is: gelovige en katholiek geëngageerde homoparen,

ouders en grootouders van homoparen en hun kinderen, pastorale medewerkers en begeleiders van homoparen. Hun pijn om de Kerk is vandaag de mijne." Ook de Belgische bisschoppen zitten op die lijn. Ze beseffen dat het responsum „bij veel homoseksuele gelovigen, hun ouders en grootouders, hun familie en vrienden bijzonder pijnlijk overkomt” en benadrukken dat „de katholieke kerkgemeenschap van ons land in al haar geledingen (bisschoppen, priesters en pastorale medewerkers, theologen, wetenschappers, politici en maatschappelijke werkers), samen met andere maatschappelijke actoren, aan een klimaat van respect, erkenning en integratie” blijft werken. Ze moedigen hun medewerkers aan deze weg te blijven volgen. Onderscheiden, begeleiden en integreren, de rode draad doorheen de exhortatie *Amoris Laetitia* van paus Franciscus na de bisschoppensynode over het gezin, blijven daarbij de sleutelwoorden. (IVH)

Lees het opiniestuk van onze bisschop na op de website van ons bisdom.

OH (MY) GOD

In het weekend van 15 en 16 mei viert de Kerk de jaarlijkse Werelddag van de Sociale Communicatiemiddelen, in Vlaanderen beter bekend als Mediazondag. Dan wordt in de zondagsvieringen de voorgeschreven collecte voor de kerkelijke media gehouden. Tijdens het voorbije coronajaar werd duidelijk dat digitale media zoals Kerknet een uitgelezen tool zijn om vieringen live te streamen en de broodnodige verbindingen binnen parochiegemeenschappen en bisdom te leggen. Vorig jaar bracht Kerknet ter gelegenheid van Mediazondag het luxemagazine *Oh God*. Begin juni verschijnt de tweede uitgave *Oh God II* met als centraal thema 'onderweg' en met een interview met paus Franciscus.

- Giften zijn welkom op rekeningnummer BE98 7360 0734 5893 (BIC: KRED BE BB) van vzw Kerk en Media met de gestructureerde mededeling 000/2021/00005. Elke gift van 50 euro of meer wordt beloond met een gratis exemplaar van het magazine *Oh God II*.
- Je kunt het magazine *Oh God II* bestellen bij bestellingen@halex.be. Prijs: 16 euro (11 euro vanaf 10 exemplaren) + verzendingskosten. Je betaalt na ontvangst.

Alle info op www.mediazondag.be

LERENSLANG

HERDER VOOR ANDEREN

*In het woelige vaarwater van de coronapandemie ging vorig werkjaar **de hervorming van de opleiding Pastoraal Handelen** in voege. Wegens de veiligheidsmaatregelen moesten spiritualiteitsavonden, supervisiegesprekken, intervisiegesprekken, geestelijke begeleidingen en tweedaagse opleidingen noodgedwongen digitaal schakelen. Sommige stages vielen stil, andere konden doorgaan. Toch blikken coördinator Peter Houlleberghs en stafid Paul Sas, beiden diaken, tevreden terug op de hervorming en de groeiende synergie met het Hoger Instituut voor Godsdienstwetenschappen HIGW in ons bisdom.*

Bart Willemen

Peter heeft ondertussen al twaalf jaar ervaring als coördinator van de opleiding Pastoraal Handelen. Daarnaast is hij diaken en teamlid in de pastorale eenheid Sara en Abraham. “De band tussen mijn pastoraal werk en mijn taak in de opleiding creëert een voortdurende dynamiek. Dat daagt me uit”, vertelt hij. “Dat stuurde ook de uitwerking van de hervorming van de opleiding, waarbij nood was aan meer synergie met de driejarige studie aan het HIGW. Zo groeiden vertrouwen en wederzijdse verrijking vanuit de eigen sterkte.”

Tegelijk bleek het noodzakelijk om de opleiding Pastoraal Handelen terug te brengen van twee naar één jaar. Het Vaticaan schrijft immers voor dat voor mannelijke kandidaten die na pastoraal handelen ook de opleiding tot permanent diaken aanvatten, het totaal aantal opleidingsjaren – vanaf het eerste jaar HIGW tot en met de diakenwijding – slechts vijf jaar mag zijn.” Kortom, het was een uitgelezen moment voor de broodnodige hervorming. Paul kan dat alleen maar beamen. Met zijn ervaring als docent, coördinator van Amandus Internationaal en stafid in de opleiding ervoer hij het uitwerken van de hervorming als een rijk didactisch proces. “Aan de hand van de taxonomie van Bloom (n.v.d.r. een manier om kennisniveaus in te delen en leerdoelen te classificeren) stelden we voor elk van

de vier pijlers van de Kerk – verkondiging, liturgie, diaconie, gemeenschapsopbouw – een lijst competenties voor de pastor samen”, legt Paul uit. “Op die manier is onze opleiding meer ingebed in de wijze van Kerk-zijn eigen aan ons bisdom, waar in elke pastorale eenheid ook een teamlid verantwoordelijk is voor een van deze pijlers.”

Paul vervolgt: “In onze ‘competentiegids’, die de bestaande handleiding vervangt, geven we de kandidaat een houvast door de competenties per pijler telkens onder te brengen bij ‘weten’, handelen’ en ‘beleven’. Tijdens de opleiding is deze gids een heus ‘werkboek’, dat zowel door kandidaat als stage- of werkbegeleider gebruikt kan worden om de eigen leerkanalen en groeipunten onder woorden te brengen. Dergelijke structuur sluit uitstekend aan bij onze tijd en context.” Blevens een aantal elementen van de opleiding behouden, zoals voor elke kandidaat een geestelijk begeleider, een stage- of werkbegeleider en een praktijkcoördinator vanuit de opleidingsstaf, in de concrete organisatie werden ook nieuwigheden doorgevoerd.

“De individuele supervisie wordt vervangen door een groepssupervisie”, somt Peter op. “Verder voorzien we voor elk van de vier pijlers van Kerk-zijn een opleidingsweekend in een abdij, ter vervanging van de tweewekelijkse zaterdagvoormiddagen. Daarnaast voegden we zes spiritualiteitsavonden aan de opleiding toe, waarbij we met de kandidaten aan de hand van twee boeken werken aan en vanuit spiritualiteit.”

Tot slot werd hard gewerkt aan de synergie tussen HIGW en de opleiding Pastoraal Handelen. “HIGW-studenten die daarvoor toestemming krijgen, kunnen nu reeds tijdens hun studies aan het HIGW enkele modules en stage-onderdelen van de opleiding Pastoraal Handelen volgen en krijgen ook al de kans tot geestelijke begeleiding en intervisie.”

Beiden besluiten: “We hopen dat elke kandidaat het mooie kan ontdekken van het pastor-zijn, in zijn rijke schakering. Zo kunnen we, zoals de Heer Jezus het wenste, zelf ook belichamen wat het is om ‘herder’ voor anderen te zijn.”

Info bij Peter Houlleberghs, coördinator van de opleiding, peter.houlleberghs@bisdomantwerpen.be of 0479 88 54 94, of vicaris-generaal Bruno Aerts, bruno.aerts@bisdomantwerpen.be. Op de website van het Hoger Instituut voor Godsdienstwetenschappen vind je een overzicht van de ‘pastorale route’. Surf naar www.higwa.be en klik op ‘diakens/pastoraal werkers’.

DOORKIJK

BEZINNING

› De gedachtenisviering voor de vermoorde Antwerpse pater Charles Deckers in de grote moskee van Oran, na diens zaligverklaring in 2018, werd bijgewoond door christenen en moslims.

› Drie jaar geleden trok onze bisschop het Syrische mijnenveld in om er de zwaar getroffen bevolking nabij te zijn in vriendschap en verbondenheid.

› Barbara Mertens.

ALLEN BROEDERS!

“En de Heer heeft mij broeders gegeven”

(Testament Franciscus)

Opnieuw een lente zonder eerste communies en vormsels. Het zal in vele parochies vreemd aanvoelen. Dat het geduld van wie vastbesloten zijn of haar initiatie in het christelijke geloof en in de gemeenschap afwacht, hopelijk dit najaar vrucht mag dragen! Catechese toont ons een weg naar christelijk leven. Net zoals concrete mensen die ons door hun manier van zijn en handelen plots met vernieuwde ogen naar het leven doen kijken. Zo verging het ook de eerste volgelingen van Franciscus van Assisi.

Franciscus' eerste broeders

Na een lange, niet gemakkelijke zoektocht breekt Franciscus met zijn oude leven. Hij wil precies gaan doen wat God van hem verlangt en enkel nog volgens het Evangelie leven. Enkele inwoners van Assisi die Franciscus' levenswijze en houding van dichtbij leren kennen, zijn danig onder de indruk. Ze herkennen in hem een man van God. Sommigen besluiten radicaal het roer om te gooien en have en goed achter te laten om net zoals Franciscus te gaan leven. Franciscus weet niet wat gedaan! In zijn testament schrijft hij: “En nadat de Heer mij enkele broeders had gegeven, toonde niemand me wat ik moest doen, maar de Allerhoogste zelf heeft mij geopenbaard dat ik moest leven volgens het model van het heilige Evangelie.” Franciscus

herkent de mannen die willen delen in zijn levenswijze en het Evangelie als leidraad willen nemen als zijn broeders. En het blijft niet bij broeders alleen: met Clara van Assisi verwelkomt hij zijn eerste zuster. Maar ook in de getrouwde mannen en vrouwen die besluiten hem te volgen, breidt het broeder- en zusterschap verder uit tot uiteindelijk de hele kerkgemeenschap.

Een en toch verscheiden

Franciscus bidt veelvuldig tot God om te weten te komen hoe hij met hen allen moet omgaan. Doorheen zijn spiritueel leven blijft hij een geest van broederlijkheid ontwikkelen in zijn ziel. Onderweg met zijn broeders ontdekt hij de rijkdom van dat broederschap, maar ook wat het in de weg staat en hoe verscheiden broeders onderling kunnen zijn. Dat ook Clara van Assisi zich van de eigenheid van elk van haar zusters bewust is, blijkt uit een van haar brieven. Ze drukt er haar opgetogenheid en vreugde uit aan een zuster in Bohemen die “op wonderbare wijze aanvult wat zowel bij haar als bij alle andere zusters ontbreekt in het navolgen van de voetstappen van de arme en nederige Jezus Christus”.

Naarmate Franciscus' leven vordert, verdiept zich zijn band met God die hij alsmat meer nabijkomt en onophoudelijk met lof aanbidt

en bezingt. In het Zonnelied weerklinkt hoe Franciscus ook de natuurelementen als broeders en zusters herkent. Hij bezingt er Gods lof samen met broeder-zon, zuster/ moeder-aarde ... Hij voelt zich steeds inniger verbonden met alle schepselen onder de hemel. Die dienen, erkennen en gehoorzamen hun Schepper vaak beter dan de mens, klinkt het zelfs in de Wijsheidsspreuken.

Universeel broederschap

Dat Franciscus uiteindelijk ook andersgelovigen die het Evangelie niet volgen, als broeders en zusters herkent, blijft wonderlijk voor de tijd waarin hij leeft. Hij voelt zich ook met hen broederlijk verbonden omdat hij in het Midden-Oosten ondervond hoe zij – net zoals hijzelf en al zijn broeders en zusters – als schepselen God aanbidden, dienen en als Schepper erkennen. In de geest van Franciscus mogen we vandaag in onze seculiere samenleving dat broederschap nog verder laten uitdeinen, ook naar wie zich niet-gelovig noemen. Niet voor niets noemt paus Franciscus in de encycliciek *Fratelli Tutti* zijn naamgenoot ‘de heilige van de broederlijke liefde’. Franciscus van Assisi wist zich innig en teder verbonden met alle levende wezens, met alle schepselen, omwille van Gods liefde voor elk van hen afzonderlijk. Een liefde die ook ons onderling verenigt met tedere genegenheid op de wonderbaarlijke pelgrimstocht van het broederschap ...

Barbara Mertens,

Tau – Franciscaanse spiritualiteit vandaag

EEN VERFRISSENDE DOUCHE VOOR DE ZIEL

WEG
VAN
GOD

Veertien jongeren nemen deel aan 'Weg van God', een traject van IJD Jongerenpastoraal Vlaanderen. Van Aswoensdag tot en met Pinksteren worden ze uitgedaagd om God te ontmoeten in de Schrift. Nieuwsgierigheid was de enige voorwaarde om deel te nemen. Nick is een van deze jongeren die zich honderd dagen lang dagelijks verdiepen in de Bijbel, in gebed en in hun eigen weg met God.

Nick is werkzaam bij IJD Antwerpen. Elke dag opnieuw zet hij zich in voor jongeren om samen met hen op weg te gaan met het geloof. Nu hij deelneemt aan 'Weg van God', is hij zelf aan de beurt. "In mijn job als jongerenpastor ben ik vrij vaak met geloof bezig. Mijn persoonlijke gebedsleven was daarbij wel wat op de achtergrond geraakt", stelt Nick vast. Eerlijk erkent hij: "Na een dag werken bekijk ik liever een actiefilm of een programma op televisie met een

heerlijke snack erbij. Of ik surf wat op het internet, beluister muziek en doe wat huishoudelijke taken. Tijd geven aan God had geen vaste plaats meer in mijn leven. Ik ging ervan uit dat ik als jongerenpastor al genoeg bezig was met mijn geloof."

Dankzij het traject 'Weg van God' kwam hij tot inzicht. "Onderweg besepte ik dat mijn persoonlijke relatie met God in mijn job en in mijn vrije tijd toch anders is", legt hij uit.

"Voor de coronapandemie uitbrak, woonde ik een viering bij als jongerenpastor of als misdienaar, niet zozeer om God persoonlijk te ontmoeten." Daarom greep Nick met beide handen de kans om niet als jongerenpastor maar als deelnemer de 'Weg van God' te gaan. Dat geeft mij de gelegenheid om mijn persoonlijke relatie met God opnieuw te ontdekken en bewuster te ervaren", getuigt Nick. "Ik hoop dat dit traject me helpt om elke dag meer tijd te maken voor God. Ik geloof dat mijn relatie met God zich mag uiten in de kleine dingen van het leven. Of dat gaat lukken? Ik hoop het." Honderd dagen lang, van Aswoensdag tot Pinksteren, gaat Nick dagelijks aan de slag met de Bijbel aan de hand van een persoonlijk gebed. "Voor ik start, zoek ik een plek op waar ik volledig tot rust kan komen", legt hij uit. Lachend voegt hij eraan toe: "Ik plan dat moment meestal 's avonds in, omdat ik echt geen vroege

ONTDEK DE JEUGD: JP OP DREEF MAAKT EEN KNALLENDE START

Sinds kort is er een nieuwe jongerenwerking in de Noorderkempen: JP op Dreef. Na hun vormsel bleef bij enkele jongeren een verlangen leven om het geloof verder te ontdekken en te beleven op een leuke en speelse manier samen met andere jongeren. Daarmee ging IJD aan de slag. "In september vorig jaar nodigden we jongeren uit in het kapucijnenklooster in Meersel-Dreef op een eerste activiteit. Het was meteen een schot in de roos", blikken begeleiders Ruben Cuyvers, Jobbe Janssens en Gilles De Backer terug. "Meer dan twintig jongeren verzamelden voor een namiddag spel, geloof, verbondenheid en plezier. We namen zelfs een kijkje in het belevingscentrum van het klooster. Daarna trakteerden we de jongeren op heerlijke hotdogs en een eucharistieviering. We sloten de dag af in de Boerenschuur met spannende spelletjes, een hapje en een drankje."

Luidop dromen

De jongeren van JP op Dreef komen maandelijks samen. Wegens de veiligheidsmaatregelen spreken ze momenteel online af, maar aan plezier is er geen gebrek. Ze dromen luidop: "We kijken ernaar uit om elkaar terug fysiek te ontmoeten. Om samen op daguitstap te trekken naar het bedevaartsoord in Beauraing of de kathedraal in Antwerpen te bezoeken. We hopen dat we elke keer meer jongeren warm kunnen maken om deel uit te maken van ons groepje." (Ruben Cuyvers)

JONGERENPASTORAAL IJD - ANTWERPEN
IJDANTWERPEN@IJD.BE - 03 454 11 44

vogel ben." Elke week krijgen de deelnemers vier nieuwe Bijbelteksten doorgestuurd, waarmee ze aan de slag kunnen. Nick lees de tekst een of twee keer door en probeert stil te staan bij enkele zinnen die hem raken. "Dat zijn zinnen die mezelf in vraag stellen, die me oproepen om iets meer of minder te doen, kortom zinnen die de Geest me ingeeft om over te mediteren en te bidden", aldus Nick. "Ondertussen probeer ik een brug te slaan tussen de Bijbelverhalen en mijn eigen leven. Dat

is voor mij stevast een gesprek met God. De ene keer is dat wat boeiender dan de andere, maar het geeft me telkens opnieuw veel voldoening. Het is als een verfrissende douche voor mijn ziel!"

Nick vervolgt: "Om de twee weken heb ik een gesprek met mijn geestelijke begeleider. Met hem bespreek ik wat ik de voorbije weken heb genoteerd in mijn schriftje." Daarnaast spreken alle deelnemers aan het traject ook vier keer

onderling af. Dat doet Nick veel deugd. "Zo voel ik me niet alleen in dit traject, ook al beleef ik het heel persoonlijk. Iedere deelnemer ervaart deze honderd dagen anders. De ervaringen van anderen mogen delen, geeft me moed. Mijn vriendin is een van de deelnemers. Dat is best bijzonder. Daardoor voel ik me niet alleen verbonden in mijn relatie met God, maar ook in relatie met haar. Ook met de andere deelnemers is er een sterk gemeenschapsgevoel ontstaan, ook al komen we momenteel enkel online samen. Die verbondenheid was bijzonder welkom, want heb ik het voorbije jaar sterk gemist. Daarom hoop ik ook dat mijn *Weg met God* niet stopt op Pinksteren, maar dat ik kan blijven groeien in mijn persoonlijke gebed met God, dankzij de methodes die ik onderweg aangeleerd kreeg." (Nick Hannes/Ella Deweerdt)

READY TO PLAY: GRAPPIG, GRAPPER GRAPPIGST

Het katholieke kaartspel, beter bekend als de katholieke versie van *Cards against humanity*, is nu verkrijgbaar bij IJD Antwerpen. Ideaal voor een leuke namiddag of avond onder vrienden. Het concept is eenvoudig: een persoon wordt aangeduid als 'kaartpaus'. Hij of zij pakt de bovenste spelkaart van de stapel met zwarte kaarten en leest de vraag hardop voor. Alle andere spelers proberen een zo grappig mogelijk antwoord te geven door een van de tien witte kaarten in hun hand 'gesloten' aan de kaartpaus te bezorgen. De kaartpaus leest de vraag opnieuw voor in combinatie met alle antwoorden en kiest vervolgens het grappigste antwoord uit. De auteur van dat antwoord krijgt de zwarte kaart en scoort aldus een punt. Die persoon wordt bij de volgende ronde ook 'kaartpaus'. Wie op het einde van het spel de meeste zwarte kaarten en dus de meeste punten heeft gescoord, wint.

Wil je dat spel ook eens spelen? Je kunt het nu uitlenen bij de bibliotheek van het TPC. Wie geeft het meest hilarische antwoord?

OP HET MENU: ZOMERTIJD 2021

Begin jij ook spontaan te watertanden als je 'Zomertijd' leest? Terecht, want dit jaar schotelen we je weer heerlijke kampen en reizen voor! Omdat de Belgische keuken er eentje is voor fijnproevers, trekken we deze zomer niet te ver weg. Combineer gerust meerdere gerechten, want verandering van spijs doet eten. Een ding is zeker: Het wordt een zomer om duimen en vingers af te likken.

We starten met enkele traditionele streekgerechten. Zo kunnen Antwerpse jongeren proeven van zalige kampen zoals **Zomerzin** (12 tot 16 jaar) en **Zomervuur** (16 tot 23 jaar). Deze kampen zijn een heerlijke combinatie van sport, spel, vriendschap en ... lekker eten natuurlijk! Een avontuurlijk sausje met een perfecte balans van rust en geloofsverdieping

maken het recept helemaal af. We stellen jullie ook graag onze 'wereldkeuken' voor. Zo is er de **Lourdesbedevaart**, een gerecht met diepgang en avontuur. Of wat dacht je van een Zeeuwse stampot van cultuur, plezier en inspiratie bij **Zout ter Lande**? Voor de echte fijnproevers is er dan weer **Château d'Ardennes** waar een royaal gezelschap wordt geserveerd, gekruid

met uitwisseling en ontmoeting. **Orval** kan natuurlijk niet ontbreken op onze menukaart. Deze klassieker bestaat uit enkele heerlijke basics: gebed, stille tijd en ontmoeting.

Wil je graag meer informatie over deze heerlijke gerechten? Of wil je je eigen menu samenstellen? Dat kan via www.zomertijd.be.

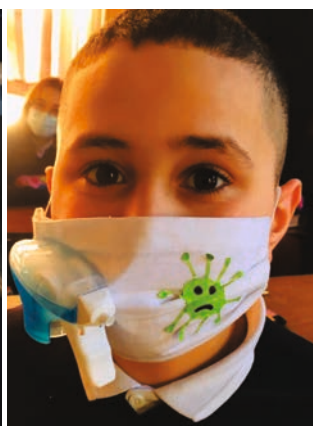
1. *Traag – lees: lang – kijken naar een schilderij om de verschillende lagen in het kunstwerk te ontdekken. Dat deden enkele nieuwsgierigen tijdens Slow Art Day in de Sint-Pauluskerk in Antwerpen op 10 april. Geheel in de paassfeer werd gekozen voor het zeventiende-eeuwse werk 'De verrijzenis' van Aemout Vinkenborgh, naar het voorbeeld van het gelijknamige meesterwerk van Rubens. Een gids begeleidde de kijklustigen op hun ontdekkingsstocht met voldoende pauzes en stiltemomenten om alles te laten bezinken. Het trage kijken opende een verrassend nieuwe wereld. "Iedereen kan het werk op zich laten inwerken zoals hij wil", meent Armand Storck, vrijwillige duizendpoot in de Sint-Pauluskerk. "Sommigen kijken vooral naar technieken of verliezen zich in details, anderen, vallen stil en komen tot inkeer en gebed."*
2. *Alles komt goed. Tia, die jarenlang een bekend café uitbaatte in Olen-Centrum, hangt een kruisje aan een ijzeren hek dat de leden van het parochieteam bij de Sint-Martinuskerk plaatsten. In de aanloop naar Pasen nodigde het parochieteam iedereen uit om er een zelfgemaakt kruisje – symbool van het lijden – op te hangen en zo een deel van zijn zorgen in handen van God achter te laten. "Tia was een tijd geleden ernstig ziek. Als bij wonder is ze er bovenop gekomen", vertelt Cis Marinus van de Sint-Martinusparochie. "Momenteel maakt ze zich veel zorgen om een goede vriendin die al drie maanden in het ziekenhuis verblijft. Tia, een diep-gelovige vrouw met een hart van goud, is ervan overtuigd: na Goede Vrijdag volgt Pasen. Alles komt goed."*
3. *Inside/Outside. Binnenkant/buitenkant. Inkeer/ommekeer. In het kader van de vastentijd op weg naar Pasen dacht het pastoraal team van het Onze-Lieve-Vrouwecollege plus in Antwerpen een origineel bezinningsproject uit voor de leerlingen van het secundair. "We nodigden hen uit om hun mondmasker te versieren. Zo wilden we hen aanzetten om stil te staan bij de tegenstelling tussen in- en ommekeer", vertelt godsdienstleerkracht Stijn Houtman. Coördinator Erwin Desmet van het pastoraal team vervolgt: "In deze coronatijd zijn we het inmiddels gewend om een masker te dragen. Toch is dat niet zo nieuw. Tevoren verstopten we ons 'ware' gelaat ook wel eens achter een – denkbeeldig – masker." Het op het eerste gezicht ludieke project deed wat het moest doen en zette heel wat leerlingen aan het denken, zoals Anaïs Theuninck uit 3GLB. "Mijn mama heeft een apotheek in het multiculturele Zurenborg. Ze verkoopt niet alleen maskers, maar ziet ook veel 'gemaskerden' passeren", vertelt ze. "De klanten vragen haar om hulp en zij staat hen bij met raad en daad. Jong, oud, van vreemde origine, andersgelovig ... Het maakt voor mijn mama niet uit. Ze wil iedereen de juiste hulp aanbieden. Als mensen (medische) hulp nodig hebben, vallen alle maskers af."*
4. *Omdat mensen vandaag niet naar Nightfever kunnen komen in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal, brengt De Kathedraal vzw en Inspirelli Antwerpen Nightfever tot bij de mensen. Op 13 maart brandden vrijwilligers kaarsjes tijdens een live gestreamde editie. Op voorhand konden geïnteresseerden online een kaarsje aanvragen, dat dan tijdens de livestream door een van de Inspirelli-jongeren werd aangestoken aan het Licht van Betlehem in de kathedraal. "Het was een moment van warmte en verbondenheid", reageerde een onlinekijker dankbaar. In normale omstandigheden vindt Nightfever vijf keer per jaar plaats in de kathedraal. Al wie in de drukke stad even tot rust wil komen, kan er dan een kaarsje branden. Tegelijkertijd is er gelegenheid tot aanbidding van het Heilig Sacrament.*

© Ilse Van Halst

© Cis Marinus

© Onze-Lieve-Vrouwecollege plus

© IJD

WAS JIJ ERBIJ?

© Dirk Kerstens

Had je al het geluk eens te mogen aanschuiven aan de middagmaaltijd bij de trappisten in Westmalle en kon je zo hun 'Extra' – de laag alcoholische Westmalle voor eigen gebruik – proeven? Of bleef het een verre droom? Wel, vanaf nu kun je het bier zelf in huis halen in de gespecialiseerde drankenhandel of – mits nog wat geduld te oefenen – degusteren op café. De monniken besloten immers om de Extra op de markt te brengen als Westmalle Extra. Een derde trappist dus naast de Dubbel en de Tripel, ook op hogere gisting, maar met een lager alcoholpercentage. "Westmalle Extra is een van de oudste bieren van onze abdij, waarvan de traditie teruggaat tot in 1836. Wij – en onze gasten – drinken het bij het middageten in onze abdijrefter", vertelt broeder Benedikt. "Dat bier was tot nog toe zeer beperkt verkrijgbaar aan de abdijpoort of in 'Café Trappisten', tegenover onze abdij, maar de vraag steeg voortdurend." De stijgende vraag naar de goudblonde Extra hangt volgens de broeders samen met de stijgende populariteit van bieren met een lager alcoholgehalte. En het is natuurlijk ook gewoon lekker! Door het nu op ruimere schaal te verdelen, nemen de trappisten de toenemende druk op de poort weg en geven ze iedereen toegang tot het bier. Dat het bier nu naar jouw tafel komt, hoeft je er echter niet van te weerhouden om, zodra de coronamaatregelen het toelaten, naar de abdij te trekken voor bezinning en gebed op het ritme van de liturgie van de monniken en aldus ook je spirituele dorst te lessen.

HET VOORVAL UIT HET LEVEN GEGREPEN

GEESTDRIFT

Op een dag sprak zijn bovenbuur een taal die hij niet verstond. Maar hij had er als intelligente dertigjarige onderbuur alle vertrouwen in dat hem snel het geheim van die taal zou worden geopenbaard. Het bleek de taal van de progressieve semantische dementie. Zijn vijfenzeventigjarige bovenbuur wauwelde. Schreeuwerig luid meestal. Iets later volgde zwerfgedrag, ongedurigheid en een snijdende honger die vraatzucht werd. Veel voor zijn vrouw die hem zo lang mogelijk in huis wil houden maar uitgeput raakt door de verschroeiende zwaarte. Ze heeft levenslang omdat ze hem niet alleen kan laten en ze kan met hem overdag ook niet buiten omdat hij te hard roept. Iedere avond kom ik in het verhaal als toeschouwer. Tien uur. Ik kan er mijn uurwerk op gelijk zetten. Van achter het raam van de pastorie zie ik aan de overkant van de straat een zeventiger lopen. Hij stoot de meest onbegrijpelijke geluiden uit en loopt voorovergebogen terwijl hij met zijn zolen zwaar de straattegels schuurt. Een dertiger loopt langzaam naast hem. Hij houdt zijn rechterhand tussen de schouderbladen van de man zonder hem aan te raken. Klaar om hem bij de minste struikeling op te tillen. Ze schuiven naar het parkje een eind verderop. De bomen schrikken niet meer van het geroep. Met hun ruisende bladeren zingen ze een lied dat het ruisen in het hoofd van de man beantwoordt. Hij wordt er zo rustig van dat de dertiger hem een paar minuten helemaal alleen in het midden van het grasperkje kan laten staan zonder de afschuwelijke trilling die hij de hele dag over zich heeft. Dan lopen ze terug. Stipt om halfelf. Lange tijd kon je nieuwsgierige

© Ronald Sledsens

› Ronald Sledsens

blikken achter opzijgeschoven gordijnen zien maar nu is de straat gewoon aan het ritueel van de avondlijke klaagzang. De dertiger is ICT'er en heeft een drukke agenda. Maar de wandeling leidt ook hem af. Als de geest van een vijfenzeventiger koud is en versteend, maakt een andere Geest een dertiger soepel en herbouwt op die manier wat is vernield, maakt één wat is verdeeld. Ik weet niet of de dertiger gelovig is. Ik zie alleen de niet-vanzelfsprekendheid in mijn straat om tien uur. Een eindigende oude man als speeltje van natuurwetten die soms mooie dingen maken en dan weer leiden naar af. En Gods oneindige werkelijkheid in de hand en het hart van een jonge. De avond hult zich als een zachte deken over deze geestdrift.

Ronald Sledsens

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij

› In de naam van Jezus, gebruik je voeten. Het pastoraal werkhema van ons bisdom nodigt ons uit om op weg te gaan. En dat hoeven daarom geen nieuwe onbetreden paden te zijn. Ook de rust en de zekerheid van uitgestippelde routes kunnen perspectief brengen en dragen nieuw leven in zich.

Volgende keer:

OP STAP MET PAULUS, PETRUS EN DE GEEST

www.relevant-bisdomantwerpen.be

